

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

22 oktober 2004

BELEIDSNOTA

Binnenlands bestuur

2004-2009

ingediend door de heer Marino Keulen,
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

Met deze beleidsnota wordt voor de periode 2004-2005 een meer concrete uitwerking gegeven aan de basisopties in het regeerakkoord. Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement. In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

INHOUD

Blz.

VISIE VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN STEDEN, GEMEENTEN, OCMW'S EN PROVINCIES	5
1. HET VLAAMS REGEERAKKOORD.....	7
1.1. Verhouding Vlaanderen, lokale besturen en provincies	7
1.2. Gemeentedecreet en Provinciedecreet	8
1.3. Administratief toezicht en controle-procedures	9
1.4. Lokale fiscaliteit	9
1.5. De Fondsen.....	10
2. AFBAKENING VAN HET BELEIDSVELD BINNENLANDS BESTUUR.....	11
3. SPECIFIEKE OMGEVINGSANALYSE.....	12
3.1. Vlaanderen als een geheel van besturen	12
3.1.1. Lambermontakkoord: gewesten bevoegd voor gemeentewet en provinciewet.....	12
3.1.2. Kerntakendebat: akkoord over principes voor de organisatie van het binnenlands bestuur	13
3.1.3. Handvest voor lokale autonomie.....	13
3.2. Voorbereiding Vlaams gemeentedecreet en provinciedecreet.....	13
3.3. Aanverwante regelgeving	13
3.3.1. Het decreet van 6 juli 2001: meer mogelijkheden voor democratisch intergemeentelijk samenwerken	14
3.3.2. Een Vlaams decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging	15
3.3.3. Een Vlaams decreet op de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten	15
3.4. Een nieuw gemeentefonds en stedenfonds: meer financiële middelen en autonomie.....	16
3.5. Lokaal personeelsbeleid: opgebouwd in overleg met werkgevers en werknemers	16
3.6. Vereenvoudigd administratief toezicht in het teken van de relatie burger-bestuur	17
4. BELEIDSVISIE.....	18
5. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN: PRIORITEITEN VOOR HET BELEID 2004-2009	18
6. OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	19
6.1. De verkiezingen 2006 in de focus: start van de lokale legislatuur als kantelmoment voor een vernieuwd lokaal beleid	19
6.1.1. Eén jaar voor de verkiezingen de toe te passen regelgeving afronden.....	19
6.1.2. Een vormingsprogramma opzetten voor de nieuwe mandatarissen	19
6.2. Een moderne regelgeving voor de organisatie en werking van de lokale besturen en de provincies tot stand brengen	21
6.2.1. Het gemeentedecreet en provinciedecreet tot stand brengen	21
6.2.2. Het decreet van 6 juli 2001 op de intergemeentelijke samenwerking evalueren	23
6.2.3. Een decreet op de bestuurlijke organisatie van de OCMW's ontwerpen	24
6.2.4. Het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging uitvoeren.....	25
6.2.5. De uitvoering van het decreet op de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten op het spoor zetten	26

6.3. Een goed financieel draagvlak creëren voor het lokaal bestuur	28
6.3.1. Goede afspraken inzake de lokale financiën	28
6.3.2. Voor de hele legislatuur een duidelijk engagement inzake de groeivoet van het gemeente- en stedenfonds	28
6.3.3. De groeivoet van het provinciefonds gelijkschakelen met die van het Gemeentefonds	28
6.3.4. Vlaanderen zorgt voor een degelijke lokale effectrapportering en voor compensaties van bijkomende verplichtingen	29
6.3.5. Zorgen voor eigentijdse financiële beleidsinstrumenten voor gemeenten, OCMW'S en provincies	29
6.4. De lokale fiscaliteit inzetten als instrument voor beleidssturing	31
6.4.1. Een fiscaal pact sluiten tussen Vlaanderen en de gemeenten en provincies met het oog op een bedrijfsvriendelijke fiscaliteit	31
6.4.2. De lokale fiscaliteit inzetten als instrument voor een samenhangend beleid in Vlaanderen: hervorming van de forfaitaire huisvuilbelasting en fiscale maatregelen ter vrijmaking van bouwkwakels	32
6.4.3. Een mogelijke selectieve onroerende voorheffing	32
6.4.4. Het raakvlak met administratieve sancties ter bestrijding van overlast	33
6.5. Zorgen voor een sterk politiek en administratief management	34
6.5.1. Een waarderend statuut maken voor de lokale en provinciale mandataris	34
6.5.2. Meer ruimte voor autonomie en flexibiliteit bij het personeelsmanagement	34
6.5.3. Het personeelsmanagement aansturen in overleg met werkgevers en werknemers ..	35
6.5.4. Onderling de grenzen van gemeenschappelijke krijtlijnen voor het personeelsmanagement afspreken	35
6.5.5. Onderzoek naar de mogelijkheden voor een uniforme rechtspositieregeling voor al het personeel	36
6.5.6. Betere mobiliteit voor ambtenaren tussen de besturen onderling en tussen de Vlaamse overheidsniveaus mogelijk maken	37
6.5.7. Werken aan een nieuw profiel voor de lokale en provinciale topambtenaren.	37
6.5.8. Het vormingsbeleid voor mandatarissen en ambtenaren verder uitbouwen	38
6.6. Ontwikkelen van een beleid gericht op de bestuurskracht van kleinere gemeenten	39
6.6.1. Meer bestuurskracht door samenwerking tussen gemeenten en door samenwerking tussen gemeente en OCMW	39
6.6.2. Schaalgrootte van gemeenten: de fusies wetenschappelijk evalueren op hun mogelijkheden en beperkingen	39
6.6.3. Aandacht voor de bestuurskracht van de faciliteitengemeenten	40
6.7. Samenspraak tussen vlaanderen en zijn lokale besturen en stroomlijning van regelgeving en procedures	40
6.7.1. Een gespreksronde met de Vlaamse gemeenten organiseren	40
6.7.2. Regelmatig overleg tussen Vlaanderen en de vertegenwoordigers van de lokale besturen organiseren	41
6.7.3. Stroomlijnen van beleidsovereenkomsten en andere administratieve procedures	41
6.7.4. De Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur omvormen tot een onafhankelijke strategische adviesraad	42
6.8. De administratie heroriënteren naar meer coaching en ondersteuning	43
6.8.1. Heroriënteren van de rol van de administratie naar meer coaching en begeleiding .	43
6.8.2. Gelijke behandeling bij de uitoefening van het toezicht binnen afgesproken krijtlijnen	43
6.8.3. Een kaderdecreet voor Toezicht en Controle in de verschillende beleidsdomeinen .	44
6.8.4. Het correct gebruik van de bestuurstaal in de faciliteitengemeenten in de Vlaamse Rand blijven bewaken	45
6.8.5. De instrumenten voor communicatie en informatie verder uitbouwen	45
6.8.6. Informatie uitwisselen, dienstig voor het toetsen van het Vlaamse en lokale bestuurlijk beleid	46
7. INTERFERENTIE MET ANDERE BELEIDSDOMEINEN EN BESTUURSNIVEAUS	47

VISIE VAN DE VLAAMSE MINISTER VAN STEDEN, GEMEENTEN, OCMW'S EN PROVINCIES

In lijn met het Vlaamse regeerakkoord zal gestreefd worden naar een nieuwe verhouding tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Hierbij staat de gedachte van een partnerschap centraal. De Vlaamse regering erkent de lokale besturen als partners in het realiseren van een resultaatgerichte, effectieve en klantgerichte dienstverlening.

Het is mijn taak in dit partnerschap de belangen van beide partners ten allen tijde op een correcte en pro-actieve wijze voor ogen te houden. Immers, de beste garantie voor een krachtig beleid op maat is een voldoende vertrouwdheid met en het kennis hebben van de wensen en noden van de lokale partners. De lokale besturen en hun vertegenwoordigers zullen dan ook op structurele wijze de kans krijgen hun stem te laten horen. We realiseren echte interbestuurlijke samenwerking zonder betutteling.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur wordt zo de Vlaamse minister van én voor de Steden, Gemeenten, OCMW's en Provincies. Ik wil evolueren naar een objectief bondgenootschap met de lokale besturen waarbij het mogelijk maken van een daadkrachtig bestuur op lokaal vlak, met garanties voor voldoende autonomie (uiteraard binnen de grenzen van de wettelijkheid), centraal staat. Binnen dit bondgenootschap zal de nadruk sterker liggen op het actief ondersteunen en begeleiden van de lokale besturen vanuit de Vlaamse overheid.

Tot nog toe was de minister van Binnenlands Bestuur teveel de minister die verbiedend optrad. Ik wens te evolueren naar een ministerschap dat de helpende hand reikt aan de lokale besturen. Lokale besturen kunnen immers niet altijd terugvallen op de specifieke know-how en gekwalificeerde krachten in hun administratie om bepaalde problemen of vraagstukken op te lossen. De Vlaamse overheid moet zijn technische kennis meer in dienst stellen van de lokale besturen en hen concreet ondersteunen. Mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden zal in de toekomst evolueren naar hét expertisecentrum voor lokale besturen. Op pro-actieve wijze zal, afgaande op de noden die er bestaan, bijvoorbeeld op het vlak van personeels- en financiële aangelegenheden, dienstverlening aangeboden worden, onder meer in de vorm van het ter beschikking stellen van model-reglementen en voorbeelden. Zo wordt de al bestaande expertise en ervaring binnen de administratie op een optimale manier aangewend ter ondersteuning van steden, gemeenten, OCMW's of provincies.

Een partnerschap staat of valt met goede afspraken tussen de partners en de correcte naleving van deze afspraken. Het Vlaams regeerakkoord maakt duidelijke engagementen ten overstaan van de lokale besturen:

“Alle Vlaamse beslissingen toetsen we op hun gevolgen voor de lokale besturen. Ministers die voorstellen van beslissing ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorleggen, nemen als verplicht onderdeel een berekening op waarbij de gevolgen van die beslissingen voor de gemeenten en provincies op het vlak van personeel, werkingsuitgaven en investeringen worden aangegeven.”

Ik zal mijn collega-ministers in de Vlaamse Regering oproepen deze engagementen strikt te respecteren. Als er vanuit de Vlaamse Regering bijkomende verplichtingen worden opgelegd aan de lokale besturen, zullen zij ook correct gefinancierd worden voor de realisatie ervan.

Het is duidelijk dat de lokale besturen een belangrijke rol spelen in de beeldvorming van de burger van de overheid en de instellingen. De lokale besturen zijn vaak het eerstelijns-contact

dat de burger heeft met “de overheid”. In die zin spelen zij dan ook een belangrijke rol in het vertrouwen van de burger in administratie en politiek. Een krachtig lokaal bestuur moet een antwoord kunnen bieden op maatschappelijke tendensen als wantrouwen en vervreemding ten opzichte van politiek en instellingen. Het bestaande wantrouwen moet door een doelgericht lokaal bestuur worden omgebogen naar vertrouwen in de politiek en het beleid. De verwachtingen ten opzichte van de lokale besturen zijn op dit vlak groot. Het is duidelijk dat zij dan ook voldoende middelen tot hun beschikking moeten hebben om dit daadkrachtig, klantgericht lokaal beleid te kunnen realiseren. Bij de begrotingsopmaak is dit dan ook een belangrijk aandachtspunt geweest.

Het is algemeen geweten dat de jaren 2005 en 2006 op budgettair vlak geen gemakkelijke jaren zijn. Toch heeft de Vlaamse regering het standpunt ingenomen dat het gemeentefonds een jaarlijkse aangroei van 3,5 % zal kennen.

De groeivoet van het provinciefonds zal mettertijd op hetzelfde niveau komen als die van het gemeentefonds. Tenslotte is ook nog de totstandkoming van een nieuw fiscaal pact met de steden en provincies voorzien. Hier is het belangrijk dat arbeidsontmoedigende en bedrijfsonvriendelijke fiscaliteit via dit pact vermeden wordt.

Naast het voorzien in afdoende financiële middelen, wil ik de lokale besturen ook voldoende bestuurskracht, ruimte en slagkracht geven. Dit zal in eerste instantie gerealiseerd worden door het tot stand brengen van een nieuw Gemeentedecreet en een nieuw Provinciedecreet. Deze decreten moeten de lokale besturen een kader bieden waarmee zij soepel op nieuwe uitdagingen kunnen inspelen. Het is belangrijk dat het Gemeentedecreet en het Provinciedecreet een voldoende breed draagvlak hebben, en daarom wens ik een discussie op gang te brengen met vertegenwoordigers van alle politieke partijen die beleidservaring hebben. Het is de bedoeling een dialoog op te starten waarbij de slagkracht en het democratisch gehalte van de lokale instellingen als principes voorop staan. De ervaring van lokale mandatarissen zal worden aangewend met als oogmerk een wetgeving waardoor sterke verantwoordelijke gemeenten en steden tot stand kunnen komen. Dat zal mede mogelijk zijn door respect voor de lokale autonomie, een kaderscheppende regelgeving en soepele en duidelijke controlemechanismen.

Wat zeker vanuit mijn ambt zal worden verdedigd zijn zekere prerogatieven voor de lokale mandataris; ik denk bijvoorbeeld aan het inzagerecht. Democratie moet permanent worden beoefend en niet alleen om de 6 jaren. Er moet dus over gewaakt worden dat recht wordt gedaan aan iedere verkozen mandataris en aan de burger en dit door een gedegen verantwoording.

1. HET VLAAMS REGEERAKKOORD

Het Vlaamse regeerakkoord besteedt veel aandacht aan de lokale besturen, inzonderheid aan de omgangsvormen tussen Vlaanderen, de lokale besturen en de provincies.

Hierna volgen de meest relevante teksten uit het regeerakkoord, die betrekking hebben op het beleidsveld Binnenlands Bestuur.

1.1. VERHOUDING VLAANDEREN, LOKALE BESTUREN EN PROVINCIES

De Vlaamse Regering erkent de lokale besturen als partners in het realiseren van een resultaatgerichte en toegankelijke dienstverlening aan burgers en ondernemingen. We geven hen hiertoe ruimte en autonomie en zorgen voor een correcte financiering. We investeren in het versterken van de stedelijke cultuur, de kwaliteit van de stedelijke ruimte en de stedelijke solidariteit, evenals in de identiteit en leefbaarheid van het buitengebied.

Het is cruciaal dat gemeenten, provincies en de Vlaamse overheid interbestuurlijk samenwerken met het oog op een effectievere, snellere en meer klantgerichte dienstverlening, zodat de termijnen voor besluitvorming – toekenning van vergunningen en tegemoetkomingen – drastisch worden verkort en de kwaliteit van de besluitvorming verbeterd.

Politieke instellingen versterken

Politieke instellingen versterken betekent in de eerste plaats de lokale besturen meer bestuurskracht, ruimte en slagkracht geven. Lokale besturen staan het dichtst bij de mensen. Het vertrouwen in deze overheden is groot. We versterken de bestuurskracht en slagkracht van de lokale besturen. We betrekken ze nauwer bij het Vlaamse beleid. We maken afspraken met de lokale besturen om de maatschappelijke problemen, als partners, aan te pakken. We realiseren echte interbestuurlijke samenwerking zonder betutteling. We schaffen de taaklast zonder toegevoegde waarde voor de lokale besturen af.

De geloofwaardigheid van het politiek bestel is essentieel voor het goed functioneren van de democratie. Het democratisch gehalte van onze instellingen moet worden versterkt, evenals de consistentie en transparantie van hun werking. Daarom zullen de Vlaamse regeringspartijen zich ten gronde bezinnen en op korte termijn daarover concrete en evenwichtige voorstellen uitwerken.

We nemen het initiatief tot een overleg tussen de besturen (federaal, Vlaams en lokaal) om een betere afstemming van het beleid te realiseren voor een doortastende en gerichte aanpak van problemen van illegaliteit, concentratie van asielzoekers, niet-correcte toepassing van wetgeving...

Organisatie van een structureel overleg

In uitvoering van het kerntakendebat geven we een beduidend grotere autonomie aan de lokale besturen en realiseren een goed partnerschap tussen en structureel overleg met de lokale besturen en hun verenigingen. We realiseren een maximale overdracht van bevoegdheden in toepassing van het subsidiariteitsprincipe.

Lokale Effectrapportering bij beslissingen

Alle Vlaamse beslissingen toetsen we op hun gevolgen voor de lokale besturen. Ministers die voorstellen van beslissing ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorleggen, nemen als verplicht onderdeel een berekening op waarbij de gevolgen van die beslissingen voor de gemeenten en provincies op het vlak van personeel, werkingsuitgaven en investeringen worden aangegeven. De Vlaamse Regering engageert zich om financiële meerkosten te compenseren (cf. het Belfortprincipe).

We leggen geen bijkomende verplichtingen op aan de lokale besturen, zonder correcte financiering voor de realisatie van deze verplichtingen.

1.2. GEMEENTEDECREET EN PROVINCIEDECREET

Procedure en timing

Vóór juli 2005, zodat alle gemeenten en provincies tijdig de spelregels kennen, wordt een nieuw gemeentedecreet en provinciedecreet goedgekeurd om te komen tot een modern, democratisch en efficiënt gemeente- en provinciebeleid. Deze decreten komen tot stand in overleg met gemeenten, provincies en hun vertegenwoordigers.

Inhoudelijke aandachtspunten

Politieke instellingen versterken betekent in de eerste plaats de lokale besturen meer bestuurskracht, ruimte en slagkracht geven.

Het democratisch gehalte van onze instellingen moet worden versterkt, evenals de consistentie en transparantie van hun werking. In uitvoering van het kerntakendebat geven we een beduidend grotere autonomie aan de lokale besturen. We realiseren een maximale overdracht van bevoegdheden in toepassing van het subsidiariteitsprincipe.

We houden rekening met de verschillen tussen grote steden, centrumsteden en gemeenten. De lokale besturen krijgen, rekening houdend met de concrete noden en behoeften van de lokale gemeenschap, meer autonomie om op eigen maat een vernieuwend beleid uit te bouwen op het vlak van:

- *personeelsbeleid (personeelskader, rekrutering, bevordering, diplomavereisten, salariëring, mandaten, interim-arbeid,...);*
- *organisatieontwikkeling;*
- *financieel beleid;*
- *inhoudelijke keuzen.*

We scheppen de mogelijkheid voor steden en gemeenten om een participatief beleid uit te bouwen waartoe ze een beperkt deel van de gemeentemiddelen ter beschikking kunnen stellen van wijken en buurten voor de realisatie van eigen, specifieke beleidsdoelstellingen.

We voorzien in het nieuwe gemeentedecreet de mogelijkheid om interne of externe verzelfstandigde gemeente- en provinciebedrijven op te richten met een geëigend toezicht dat een soepele werking niet in de weg staat.

De gemeenten zullen de mogelijkheid krijgen om de taak van de lokale politieke overheid in tuchtzaken en fiscale beroepen te beperken, net zoals de opgelegde administratieve daden van de leden van het schepencollege.

Er wordt getracht de randvoorwaarden te creëren om een grotere interne mobiliteit van het personeel tussen lokale besturen en de Vlaamse overheid mogelijk te maken.

1.3. ADMINISTRATIEF TOEZICHT EN CONTROLE-PROCEDURES

We nemen initiatieven om de regelingen inzake administratief toezicht alsook de informatie- en rapporteringsverplichtingen voor de lokale besturen maximaal te vereenvoudigen en te verminderen. We zullen de Vlaamse administratie hiervoor ook heroriënteren van een rol van toezicht naar meer coaching en ondersteuning.

Het toezicht door de Vlaamse overheid richt zich voornamelijk op de zorg voor de wettelijkheid en het financieel evenwicht. Dit betekent dat de Vlaamse overheid zich in principe onthoudt van toezicht op grond van opportuniteitsoverwegingen.

Er komt een doorlichting van de parallelle controle- en rapporteringsstructuren in het kader van het sectoraal beleid. Ze worden vereenvoudigd en waar mogelijk afgeschaft.

We onderzoeken de invoering van het ‘gezaghebbend advies’. Elke burger of onderneming kan, voor zij starten met de uitvoering van hun plannen, van alle overheidsdiensten vernemen hoe de overheid zal reageren ten overstaan van welomschreven situaties (op fiscaal vlak, inzake ruimtelijke ordening, leefmilieu, ...). Wanneer het gezaghebbend advies wordt gevolgd, kan aan de burger of ondernemer geen sanctie worden opgelegd omdat hij of zij de wet niet zou hebben nageleefd. Integendeel: wie zich conformeert, wordt gehonoreerd.

We kijken streng toe op het respect voor de (taal)wetgeving, vooral in de faciliteitengemeenten. We ondersteunen het Vlaams karakter van Voeren en van de andere taalgrensgemeenten. Vlaanderen behoudt een sterke band met Brussel, de Brusselse Vlamingen en aandacht voor de rand.

1.4. LOKALE FISCALITEIT

We sluiten een globaal fiscaal pact met de gemeenten en provincies over onder meer:

- 1) een meer bedrijfsvriendelijke fiscaliteit, waarbij ook voorstellen opgenomen worden om de betrokken gemeenten toe te laten te evolueren naar de overeengekomen fiscaliteit;*

- 2) mogelijkheden voor de lokale besturen om de gemeentelijke fiscaliteit te differentiëren om een beleid te voeren ter versterking van dorps- en stadskernen, bijvoorbeeld door vormen van selectiviteit bij de onroerende voorheffing te hanteren;
- 3) de afschaffing van een aantal kleinere belastingen die veel rompslomp met zich meebrengen en die moeilijk kunnen verantwoord worden.

De gemeenten zullen de mogelijkheid krijgen om de taak van de lokale politieke overheid in tuchtzaken en fiscale beroepen te beperken, net zoals de opgelegde administratieve daden van de leden van het schepencollege.

We maximaliseren de mogelijkheden voor gemeenten en steden om overlastfenomenen met administratieve geldboetes te beteugelen. Dit vereist dat we een aantal strafbaarstellingen in decreten schrappen om zo ruimte te creëren voor de gemeenten en steden om hun normen tegen overlast gericht te handhaven.

Voor 1 januari 2008 wordt de forfaitaire huisvuilbelasting hervormd in een afvalheffing op basis van een redelijke toepassing van het principe “de vervuiler betaalt” met de mogelijkheid tot sociale correctie. Het gedeelte dat niet individueel wordt aangerekend, komt uit de algemene middelen. Er wordt op toegezien dat de huidige bestaande forfaitaire regelingen voor huisvuil niet verschoven worden naar andere forfaitaire belastingen.

1.5. DE FONDSEN

De groeivoet van het Provinciefonds moet op hetzelfde niveau gebracht worden als deze van het Gemeentefonds.

We onderzoeken de integratie en complementariteit van de bestaande fondsen ter ondersteuning van het stedenbeleid, inzonderheid het stadsvernieuwingsfonds en Mercurius, en zorgen voor minder dure procedures.

2. AFBAKENING VAN HET BELEIDSVELD BINNENLANDS BESTUUR

Het beleidsveld Binnenlands Bestuur heeft betrekking op het “bestuurlijk” beleid van de lokale overheden en de provincies.

Overeenkomstig het bevoegdheidsbesluit van 27 juli 2004 betekent dit “de binnenlandse aangelegenheden vermeld in artikel 6, §1, VIII en artikel 7 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, met inbegrip van het stedenbeleid alsook de bestuurlijke organisatie van en het administratief toezicht op de OCMW’s en het gebruik van de talen in de lokale besturen”.

Tot het beleidsveld “Binnenlandse Aangelegenheden” behoren samengevat de volgende materies:

- de organieke regelgeving en het administratief toezicht op provincies, gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, binnengemeentelijke territoriale organen, gemeente- en provinciebedrijven, OCMW’s en OCMW-verenigingen;
- de grenzen van de provincies en gemeenten;
- de agglomeraties en federaties van gemeenten;
- de verkiezingen van de gemeente- en provincieraden en van binnengemeentelijke organen;
- het tuchtstelsel voor de burgemeesters (vanaf 1.1.2007);
- de verenigingen van provincies en gemeenten;
- de algemene financiering van de gemeenten, provincies, agglomeraties;
- de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten;
- de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

De Vlaamse lokale en provinciale overheden omvatten een brede waaier aan overheidsbesturen:

- 308 gemeenten
- 5 provincies
- 308 Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn
- een honderdtal intergemeentelijke samenwerkingsverbanden
- zowat veertig gewone en meer dan dertig autonome gemeentebedrijven
- meer dan twintig gewone en zes autonome provinciebedrijven
- 118 politiezones, waarvan 35 ééngemeentezones en 83 meergemeentezones
- meer dan 1850 besturen van de erkende erediensten

3. SPECIFIEKE OMGEVINGSANALYSE

3.1. VLAANDEREN ALS EEN GEHEEL VAN BESTUREN

Bij de start van deze bestuursperiode staat de Vlaamse overheid in het beleidsveld Binnenlands Bestuur voor bijzondere uitdagingen.

Tijdens de afgelopen legislatuur werden de basisvoorwaarden gerealiseerd om de lokale besturen en de provincies in te passen in een efficiënte en krachtige organisatie van het Vlaamse overheidsbestuur.

Met het Lambermontakkoord werd de organisatie van gemeenten en provincies vanaf 1 januari 2002 een Vlaamse bevoegdheid. Hierdoor werd de basis gelegd voor een nieuwe bestuursopbouw in Vlaanderen tijdens de legislatuur 2004-2009.

3.1.1. LAMBERMONTAKKOORD: GEWESTEN BEVOEGD VOOR GEMEENTEWET EN PROVINCIEWET

Bij de vorming van de vorige Vlaamse Regering was de regionalisering van de gemeentewet en de provinciewet één van de belangrijkste eisen van Vlaanderen. Dat was een noodzakelijke voorwaarde om de beleidsafstemming tussen de bestuursniveaus tot stand te kunnen brengen en de gemeenten en provincies te laten aansluiten bij de opvattingen en de cultuur van de overheid in Vlaanderen.

Sinds 1 januari 2002 is die regionalisering een feit. De bijzondere wet van 13 juli 2001 maakt Vlaanderen bevoegd voor het bestuur van gemeenten en provincies. Ook aanverwante wetgevingen werden overgedragen: de gemeente- en provinciekieswet, de wet inzake de agglomeraties en federaties van gemeenten, de wet inzake de oprichtingsvoorwaarden van binnengemeentelijke territoriale organen, de bestuurlijke organisatie van de erkende erediensten (met inbegrip van de erkenning van de lokale kerk- en geloofsgemeenschappen), de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

Een aantal bevoegdheden blijft wel federaal: de organisatie van het politiebeleid, de brandweer, de registers burgerlijke stand, de pensioenregeling van mandatarissen en personeel, de erkenning van de erediensten. Daarnaast kan Vlaanderen geen wijzigingen aanbrengen aan de regelingen, die inzake de Vlaamse Randgemeenten en de gemeente Voeren opgenomen zijn in de zogenaamde “Pacifacatiewet” van 9 augustus 1988. De Vlaamse Regering is slechts vanaf 1 januari 2007 bevoegd voor het tuchtrecht op de burgemeesters.

De bevoegdheidsoverdracht biedt Vlaanderen de mogelijkheid om duidelijke resultaten te bereiken op het vlak van de bestuurlijke vernieuwing en een modern overheidsmanagement bij de lokale besturen en de provincies.

3.1.2. KERNTAKENDEBAT: AKKOORD OVER PRINCIPES VOOR DE ORGANISATIE VAN HET BINNENLANDS BESTUUR

Eind 2001 is het kerntakendebat opgestart tussen de vertegenwoordigers van de 3 bestuursniveaus: het Vlaamse, het lokale en het provinciale bestuursniveau. Het kerntakendebat had een dubbel doel:

- meer duidelijkheid scheppen over de taken en bevoegdheden van elk bestuursniveau;
- afspraken maken over de samenwerking tussen de bestuursniveaus.

Het overleg heeft niet geleid tot een grootscheepse herverdeling van de taken tussen de overheden en evenmin tot het afstoten van bevoegdheden van de overheid.

Het kerntakendebat heeft wel geresulteerd in een Bestuursakkoord van 25 april 2003. Het bevat afspraken voor de verschillende beleidsdomeinen en een reeks bestuurlijke omgangsvormen. Ook die moeten worden doorgetrokken naar de verschillende beleidsdomeinen. Samenwerking over de grenzen van het eigen beleidsniveau heen moet een bepalende factor worden voor de bestuurscultuur in Vlaanderen.

3.1.3. HANDVEST VOOR LOKALE AUTONOMIE

Het decreet van 19 maart 2004 bekrachtigt het Europees Handvest inzake lokale autonomie, ondertekend in Straatsburg op 15 oktober 1985. De bepalingen van dit Handvest, waarvan het merendeel overigens deel uitmaakt van de in Vlaanderen geldende rechtsbeginselen, zijn van toepassing op de gemeenten en provincies.

3.2. VOORBEREIDING VLAAMS GEMEENTEDECREET EN PROVINCIEDECREET

Door het Lambermontakkoord kon Vlaanderen voor het eerst werken aan een eigen regelgeving voor het bestuur van de gemeenten en provincies.

Tijdens de vorige legislatuur zijn reeds een aantal voorbereidingen getroffen ter voorbereiding van een Vlaams Gemeentedecreet en een Vlaams Provinciedecreet. De Vlaamse Regering oordeelde echter dat de voorbereidende werkzaamheden te kort voor het einde van de legislatuur waren afgerond om nog een grondige en serene bespreking in het Vlaamse Parlement mogelijk te maken. Het gaat immers om decreten die de basis moeten leggen van de organisatie van het lokaal en provinciaal bestuur voor de volgende decennia.

3.3. AANVERWANTE REGELGEVING

Samen met de organieke regelgeving werd ook de aanverwante wetgeving op de lokale besturen door het Lambermontakkoord aan de Vlaamse overheid toevertrouwd:

- de wetgeving op de organisatie van de lokale en de provinciale verkiezingen;
- de regels inzake de bestuurlijke organisatie van de erkende erediensten en de erkenning van plaatselijke geloofsgemeenschappen;
- de regelgeving op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

De regelgeving op de intergemeentelijke samenwerking en het administratief toezicht was bij vroegere staatshervormingen reeds aan de gewesten toevertrouwd.

Een deel van het juridisch instrumentarium van de lokale besturen werd tijdens de vorige legislatuur al grondig vernieuwd. We verwijzen naar:

- het decreet op de intergemeentelijke samenwerking in Vlaanderen;
- het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging;
- het decreet op de organisatie van de erkende erediensten;
- de decreten tot wijziging van het administratief toezicht op de gemeenten, de provincies en de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn.

3.3.1 HET DECREET VAN 6 JULI 2001: MEER MOGELIJKHEDEN VOOR DEMOCRATISCH INTERGEMEENTELIJK SAMENWERKEN

Dit decreet van 6 juli 2001, houdende de intergemeentelijke samenwerking, betekende een belangrijke bestuurlijke vernieuwing omdat het nieuwe mogelijkheden biedt voor de organisatie van de intergemeentelijke samenwerking.

Door dit decreet is er een versterkte inbreng van de gemeenten bij de samenwerkingsverbanden die ze oprichten. De gemeenteraden worden nauwer betrokken bij hun werking en beleid. Dat betekent een belangrijke stap in de lokale democratie.

De lokale overheden beschikken ook over een grotere diversiteit van formules om samenwerkingsverbanden op te zetten, gaande van de eenvoudige overeenkomst zonder rechtspersoonlijkheid in de vorm van een interlokale vereniging, over de projectvereniging met rechtspersoonlijkheid, bedoeld voor kleinschalige projecten, tot de zwaardere samenwerkingsvormen, de dienstverlenende en de opdrachthoudende vereniging, respectievelijk zonder en met beheersoverdracht, en uiteraard beide met rechtspersoonlijkheid.

Deze keuzemogelijkheid moet de gemeenten inspireren tot samenwerking op maat, maar moet hen er ook toe aanzetten komaf te maken met het vaak oneigenlijk gebruik van de vzw-rechtsvorm, die doorgaans ontsnapt aan voldoende democratisch toezicht en controle, ook vanwege de gemeenteraad zelf.

De herwaardering van de gemeenteraad loopt trouwens als een rode draad door het decreet. Er is voorzien in ruime informatiedoorstroming en de inspraak van de gemeenteraad bij belangrijke intercommunale beslissingen. Dit moet leiden tot een grotere transparantie en een beleidsafstemming binnen het lokaal bestuur.

Dezelfde gedachtegang ligt ten grondslag aan de principiële keuze voor de zuivere samenwerkingsformule, dat wil zeggen zonder deelneming van privaatrechtelijke personen, en voor een terugdringen van de provinciale deelneming tot ten hoogste 20 % van het kapitaal. Verenigingen van gemeenten behoren immers tot het lokale bestuursniveau. Het zijn hulpstructuren van de gemeenten en het is dan ook niet meer dan logisch dat het beleid in de eerste plaats in handen is van de gemeenten zelf.

Vanzelfsprekend kunnen de bestaande samenwerkingen, gebaseerd op de vroegere wetgeving, niet zo maar omgebogen worden. Het decreet voorziet in een geleidelijke omvorming via een ruime overgangsperiode.

3.3.2. EEN VLAAMS DECREET OP DE BEGRAAFPLAATSEN EN DE LIJKBEZORGING

Het decreet van 16 januari 2004 vervangt de vroegere wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging en brengt vereenvoudiging en transparantie. De Vlaamse Regering wilde ook nodeloos ongemak voor de nabestaanden wegwerken.

Tot de belangrijkste bepalingen behoren:

- een begraafplaats of crematorium oprichten en beheren is een exclusieve opdracht van de lokale overheid, al dan niet in een intergemeentelijk samenwerkingsverband;
- elkeen kan via een wilsbeschikking aan een ambtenaar van de burgerlijke stand de wijze van lijkbezorging bepalen en het ritueel van de uitvaartplechtigheid; de as kan ook in zijn geheel meegenomen worden mits de verwanten van de eerste graad dit gezamenlijk wensen;
- de nabestaanden hebben de mogelijkheid tot het meenemen van een symbolisch gedeelte van de as van de overledene;
- De ouders hebben de mogelijkheid om een levenloos geboren kind te begraven of te cremieren.

3.3.3. EEN VLAAMS DECREET OP DE MATERIËLE ORGANISATIE EN WERKING VAN DE ERKENDE EREDIENSTEN

De overgedragen wetgeving op de organisatie en de werking van de besturen van de erkende erediensten dateerde in grote mate nog uit het einde van de 18^e, begin van de 19^e eeuw. Het decreet van 7 mei 2004 voorziet in een gelijke regeling voor de zes erkende erediensten: de rooms-katholieke, de protestantse, de anglicaanse, de Israëlitische, de orthodoxe en de islamitische eredienst. De nieuwe regelgeving leidt tot een sterkere betrokkenheid van de gemeenten en provincies, die bijdragen in de financiering.

De oprichting per gemeente of provincie van een centraal bestuur voor alle eredienstbesturen op het grondgebied, is daarvoor een hefboom. Het centraal bestuur beschikt over rechtspersoonlijkheid en verzorgt de coördinatie tussen de verschillende eredienstbesturen en staat in voor de communicatie met de lokale of provinciale overheid. Er komt minstens twee maal per jaar een overleg tussen het centraal bestuur en het gemeente- of provinciebestuur.

Naast het centraal bestuur behouden ook de huidige bestuursorganen, zoals bijvoorbeeld de kerkfabrieken, hun rechtspersoonlijkheid.

Het administratief toezicht op de besturen van de eredienst wordt vereenvoudigd naar het model dat reeds van toepassing is op de gemeenten en de provincies. Ook hier ligt het accent op het algemeen toezicht en krijgen gemeenten en provincies een ruimere verantwoordelijkheid.

De federale overheid blijft bevoegd voor de erkenning van de erediensten zelf en voor de wedden en pensioenen van de bedienaars van de erediensten.

3.4. EEN NIEUW GEMEENTEFONDS EN STEDENFONDS: MEER FINANCIËLE MIDDELEN EN AUTONOMIE

Tijdens de vorige legislatuur heeft de Vlaamse overheid aanzienlijke inspanningen geleverd voor de ondersteuning van de lokale financiën. Die komen in de eerste plaats tot uiting via de hervorming van het Gemeentefonds met het decreet van 5 juli 2002.

De middelen werden drastisch verhoogd en het Investeringsfonds en het waarborggedeelte van het Sociaal Impulsfonds werden in het Gemeentefonds geïntegreerd. Zelfs zonder rekening te houden met deze integratie, groeide het Gemeentefonds tijdens de vorige legislatuur aan met meer dan 20%.

Door de samenbundeling van de vroegere fondsen bekomen de gemeenten sneller de middelen vanuit de Vlaamse begroting dan vroeger het geval was en beschikken ze bovendien over een volledige bestedingsvrijheid. De gemeenten en de OCMW's kunnen daarnaast in onderling akkoord beslissen welk deel van het Gemeentefonds rechtstreeks aan het OCMW wordt doorgestort en beslissen over de verdeling ervan voor de financiering van investeringen of werkingskosten.

Het Gemeentefonds heeft een dubbele doelstelling, nl.:

- een herverdeling tussen de gemeenten naargelang hun fiscale draagkracht en hun centrumfunctie;
- basisfinanciering voor het burgernabij besturen in medebewind en voor loketfuncties van de gemeenten.

Naast het Gemeentefonds is er ook een fonds ingesteld ter ondersteuning van leefbare en aantrekkelijke steden. Het Stedenfonds is bestemd voor de 13 Vlaamse centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie te Brussel.

3.5. LOKAAL PERSONEELSBELEID: OPGEBOUWD IN OVERLEG MET WERKGEVERS EN WERKNEMERS

De lokale besturen en provincies hebben samen ongeveer 150.000 personeelsleden. Inzake het lokale en provinciale personeelsbeleid is de samenwerkingsovereenkomst van 7 juli 2000 één van de belangrijke realisaties van de vorige bestuursperiode. In tegenstelling tot voordien, worden naast de vakorganisaties, nu ook de werkgevers, representatief voor de gehele sector, via hun verenigingen structureel betrokken bij de voorbereiding van sectorale akkoorden voor het personeel van de lokale besturen en de provincies. Dat is een belangrijke verworvenheid: de gemeenten en provincies nemen mee hun verantwoordelijkheid op voor de resultaten van het overleg, die zij op het terrein zullen toepassen. De Vlaamse Regering waarborgt de correcte invulling van de sectorale akkoorden via de uitoefening van het toezicht. Dat is bepaald in het samenwerkingsakkoord.

In dit hernieuwde onderhandelingskader kwamen reeds drie sectorale akkoorden tot stand. De Vlaamse Regering neemt als sturende overheid steeds meer de rol op zich van bemiddelaar tussen de vertegenwoordigers van de lokale werkgevers en de representatieve vakorganisaties.

3.6. VEREENVOUDIGD ADMINISTRATIEF TOEZICHT IN HET TEKEN VAN DE RELATIE BURGER-BESTUUR

In de vorige legislatuur werd het administratief toezicht verder versoepeld. Het algemeen toezicht werd de courante procedure, van toepassing op nagenoeg alle besluiten van gemeenten, OCMW's en provincies. Het vroegere bijzonder goedkeuringstoezicht op de personeelsformaties en op de schuldherschikkingen werd opgeheven en de decreten bevatten, zowel inzake de begrotingen als het personeel, de concrete omstandigheden waarin de Vlaamse overheid haar toezichtbevoegdheid daadwerkelijk uitoefent.

Het algemeen toezicht is het principe; het wordt in hoofdzaak uitgeoefend na onderzoek van klachten, ingediend door raadsleden of burgers. Anderzijds bevatten de toezichtdecreten nieuwe bepalingen om indieners van klachten en bezwaren correct te informeren over de behandeling van hun bezwaar. Deze bepalingen dragen bij tot een open relatie tussen burger en bestuur.

Deze vereenvoudigde toezichtregeling past ook in de afspraken van het Bestuursakkoord van 25 april 2003. De lokale besturen en de provincies moeten in de eerste plaats de eigen interne controle organiseren, maar ze erkennen dat in de democratische rechtsstaat daarnaast een extern administratief toezicht noodzakelijk blijft. Gemeenten en provincies moeten de wet naleven, de beginselen van behoorlijk bestuur in acht nemen en hun beslissingen mogen niet strijdig zijn met de belangen van de ruimere gemeenschap. Een ernstig onderzoek is blijvend gegarandeerd als de toezichthoudende overheid klachten of bezwaren ontvangt tegen bestuurshandelingen van de lokale overheid of de provincie.

Sinds het Lambermontakkoord vallen ook de facilititeitengemeenten in de Vlaamse rand onder dezelfde procedures van administratief toezicht als de overige Vlaamse gemeenten.

BESLUIT

Inzake het beleid voor de lokale besturen en de provincies werden tijdens de afgelopen legislatuur belangrijke bakens uitgezet: de organieke wetgeving werd geregionaliseerd, nieuwe regelgeving kwam tot stand. Het kerntakendebat legde de basis voor nieuwe bestuurlijke verhoudingen. Tot slot leverde de Vlaamse overheid via de hervorming van het Gemeentefonds en de uittekening van het stedenbeleid, grote inspanningen ten behoeve van de gemeenten.

Het orgelpunt op juridisch vlak werd nog niet gerealiseerd: het Gemeentedecreet en het Provinciedecreet moeten de basis hertekenen waarop de Vlaamse gemeenten en provincies de komende decennia zullen functioneren. De te maken beleidskeuzes op dit vlak zijn cruciaal voor het Vlaamse bestuurlijk beleid en de plaats die de lokale besturen en de provincies daarin zullen innemen. Dit wordt een belangrijke opdracht voor deze legislatuur.

4. BELEIDSVISIE

Het beleid dat de Vlaamse regering wil voeren, steunt op een duidelijke visie over de mogelijkheden van de lokale besturen: de lokale besturen en provincies moeten zich kunnen ontwikkelen tot krachtige democratische besturen die op een efficiënte wijze een kwaliteitsvolle dienstverlening aan de bevolking kunnen bieden.

De gemeenten zijn voor de burger het meest herkenbaar. De lokale besturen beschikken, door hun direct contact met de bevolking en de leefwereld van hun inwoners, over sterke troeven, die geen ander bestuursniveau kan uitspelen. Zij kunnen werk leveren op maat van de lokale situaties.

Vlaanderen, de lokale besturen en de provincies zijn samen verantwoordelijk voor een kwaliteitsvol bestuur en een klantvriendelijke dienstverlening.

Het beleid van de Vlaamse regering is er op gericht de best mogelijke omstandigheden te creëren waardoor de lokale bestuurskwaliteit tot ontwikkeling kan komen. Vlaanderen zet daarom volop in op krachtige lokale en provinciale overheden.

5. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN: PRIORITEITEN VOOR HET BELEID 2004-2009

Voor de organisatie van het Binnenlands Bestuur is de regeerperiode 2004-2009 bijzonder belangrijk en uitdagend. Met de regionalisering van de regelgeving inzake gemeenten en provincies beschikt Vlaanderen thans over de hefboomen om de lokale besturen en de provincies in te passen in een efficiënte en krachtige organisatie van het Vlaamse overheidsbestuur.

Op korte termijn moet dat perspectief een juridische invulling krijgen met een eigen Vlaams Gemeentedecreet en Vlaams Provinciedecreet. Wij moeten die modernisering ook doortrekken naar de besturen die samen hangen met de gemeenten: de OCMW's, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de besturen van de erediensten en andere aanverwante wetgeving.

Het Vlaamse beleid inzake de lokale en provinciale overheden berust tijdens deze legislatuur op acht pijlers:

1. De start van de lokale en provinciale legislatuur als hefboom voor een vernieuwd lokaal en provinciaal beleid: de verkiezingen van 2006 in de focus.
2. Het realiseren van een moderne regelgeving voor de organisatie en werking van de lokale besturen en de provincies.
3. Het creëren van een voldoende financieel draagvlak voor elk lokaal bestuur.
4. De lokale fiscaliteit inzetten als sturingsinstrument voor het lokale beleid.
5. Zorgen voor een sterk politiek en administratief management.
6. Ontwikkelen van een specifiek beleid, gericht op de bestuurskracht van de kleinere gemeenten.
7. Samenspraak tussen Vlaanderen en zijn lokale besturen en stroomlijning van regelgeving en procedures dat moet leiden tot een vermindering van de administratieve lasten.
8. De administratie heroriënteren naar meer coaching en ondersteuning.

6. OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

Elk van deze strategische doelstellingen wordt geconcretiseerd door middel van duidelijke operationele doelstellingen.

6.1. DE VERKIEZINGEN 2006 IN DE FOCUS: START VAN DE LOKALE LEGISLATUUR ALS KANTELMOMENT VOOR EEN VERNIEUWD LOKAAL BELEID

6.1.1. ÉÉN JAAR VOOR DE VERKIEZINGEN DE TOE TE PASSEN REGELGEVING AFRONDEN

Tijdens deze legislatuur staat de modernisering van het lokale bestuur in de aandacht. De lokale en provinciale verkiezingen van oktober 2006 zijn daarbij een kantelmoment. Deze datum blijft doorlopend in het vizier. Na het aantreden van de nieuwe raden en uitvoerende colleges, moeten de instrumenten klaar liggen om een eigentijds lokaal en provinciaal bestuur mogelijk te maken. Zij moeten betere en modernere mogelijkheden aanreiken voor het politiek en administratief management en tevens de burger nauwer betrekken bij zijn lokaal bestuur.

Verkiezingen zijn het basisinstrument voor de werking van de democratie. De lokale en provinciale verkiezingen van oktober 2006 zijn ook de eerste die wij als Vlaamse overheid zelf organiseren. De Vlaamse Regering wenst die goed voor te bereiden, maar tegelijkertijd zowel aan de burgers als aan de lokale besturen zelf tijdig zekerheid te bieden over het juridische kader waarin die verkiezingen zullen verlopen. De Vlaamse Regering kan haar beleidskeuze, ook reeds om louter organisatorisch-technische redenen, niet uitstellen. Het is daarom noodzakelijk dat de regelgeving voor deze organisatie tijdig vast ligt. Concreet moet er volstrekte duidelijkheid zijn één jaar voor die verkiezingen.

Tegen die datum moeten de Vlaamse Regering en het Vlaamse Parlement belangrijke knopen doorhakken, die ten dele ook samenhangen met het Gemeente- en Provinciedecreet. Ik zal hierover een discussie op gang brengen ten einde het democratisch gehalte van onze instellingen te versterken, evenals de consistentie en transparantie van hun werking.

6.1.2. EEN VORMINGSPROGRAMMA OPZETTEN VOOR DE NIEUWE MANDATARISSEN

Na de verkiezingen treden de nieuwe raden en uitvoerende colleges aan vanaf begin 2007. Dit is een moment bij uitstek om bij te dragen tot de kwaliteitsverbetering van het bestuur. Ik nodig de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten en de Vereniging van Vlaamse Provincies uit om in samenwerking met mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden een vormingsprogramma uit te werken, dat kan aangeboden worden in verschillende plaatsen van Vlaanderen. Vanzelfsprekend kunnen zij daar ook andere organisaties bij betrekken. Er zal ook worden onderzocht of deze vorming niet kan worden uitgebreid naar al wie namens de gemeente zal zetelen in de raden van bestuur van bijvoorbeeld intercommunales.

Het Vormingscentrum voor Lokale Besturen dat binnen de administratie Binnenlandse Aangelegenheden functioneert, dient een krachtig instrument te zijn om dit vormingspakket te ondersteunen. Ter gelegenheid van de verkiezingen zullen wij de beschikbare middelen in hoofdzaak inzetten voor het vormingstraject van de aantredende mandatarissen.

Het programma moet aangepast zijn aan de verschillende groepen mandatarissen: de leden van de uitvoerende colleges, maar eveneens de gemeente- en provincieraadsleden. Dat is des te meer noodzakelijk in het perspectief van het tot stand komen van het Vlaams Gemeentedecreet en het Vlaams Provinciedecreet, die nieuwe mogelijkheden zullen bevatten voor de politieke organen van gemeenten en provincies.

6.2. EEN MODERNE REGELGEVING VOOR DE ORGANISATIE EN WERKING VAN DE LOKALE BESTUREN EN DE PROVINCIES TOT STAND BRENGEN

6.2.1. HET GEMEENTEDECREET EN PROVINCIEDECREET TOT STAND BRENGEN

Het ontwerpen van een Vlaams Gemeentedecreet en van een Vlaams Provinciedecreet wordt een belangrijke opdracht van de Vlaamse Regering en volksvertegenwoordiging. Daarvoor is een gedegen beleidsvoorbereiding beschikbaar: een wetenschappelijke “Proeve van Vlaams Gemeentedecreet”, ontwerpen van decreten waarover de vorige Vlaamse Regering reeds standpunten innam en waarover ook de Raad van State advies verleende, inhoudelijke standpunten van de Verenigingen van Gemeenten en Provincies en van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur.

Het Gemeente- en Provinciedecreet moeten de visie van de Vlaamse overheid op de bestuurlijke organisatie vertalen. Die is gebaseerd op het principe van de subsidiariteit en de afspraken, gemaakt in het Bestuursakkoord van 25 april 2003.

Tijdens de vorige legislatuur werd reeds een aantal voorbereidingen getroffen. De Vlaamse Regering zal zo snel mogelijk een definitief standpunt innemen, opdat de parlementaire bespreking in het voorjaar 2005 zou kunnen opstarten. Het is de ambitie van de Vlaamse Regering om tegen de maand juli 2005 het Gemeente- en Provinciedecreet tot stand te brengen, zodat de gemeenten en provincies tijdig vertrouwd kunnen geraken met deze nieuwe organieke regelgeving in het perspectief van de verkiezingen van 2006. Het is belangrijk dat het Gemeentedecreet en het Provinciedecreet een voldoende breed draagvlak hebben en daarom wens ik een discussie op gang te brengen met vertegenwoordigers van alle politieke partijen die beleidservaring hebben en bestuursverantwoordelijkheid dragen. Overeenkomstig het Vlaamse regeerakkoord zal ik ook de verenigingen van de lokale en provinciale besturen consulteren. Het is de bedoeling een dialoog op te starten waarbij de slagkracht en het democratisch gehalte van de lokale instellingen als principes voorop staan. De ervaring van lokale mandatarissen zal worden aangewend om te komen tot een nieuwe wetgeving. Via deze wetgeving zullen sterke verantwoordelijke gemeenten en steden tot stand kunnen komen. Aandachtspunten zijn respect voor de lokale autonomie, een kaderscheppende regelgeving en soepele en duidelijke controlemechanismen.

Zonder vooruit te willen lopen op het geplande overleg, wil ik toch reeds aangeven dat een aantal belangrijke principes naar mijn overtuiging weerhouden moeten worden in de nieuwe decreten. Als Vlaams minister van steden, gemeenten, OCMW's en provincies wil ik recht doen aan iedere verkozen mandataris én iedere burger. We moeten streven naar een evenwichtige verhouding tussen raden en uitvoerende colleges. Vanuit die optiek wil ik meer ruimte voorzien voor het politieke debat in de raad. Er moet bekeken worden hoe de beleidsbepalende rol van de gemeente- en provincieraad kan versterkt worden. Raadsleden moeten ook degelijke instrumenten krijgen om hun democratische controle op de werking van de uitvoerende colleges en op de werking van de gemeente of de provincie met kennis te kunnen uitvoeren. Ook de mogelijkheden om de burger bij het beleid te betrekken moeten worden verruimd. Ik wens ook dat de burger een duidelijkere inspraak krijgt bij het beleid.

Ten tweede zal ik een discussie voeren over de decumulatie van uitvoerende mandaten.

Verder zal onderzocht worden hoe er kan geëvolueerd worden naar meer regelgeving op maat van elk bestuur. Gemeenten verschillen immers in omvang en cultuur en er is nood aan meer mogelijkheden voor een gediversifieerde invulling door de gemeenten zelf van in het decreet opgenomen basisregels. Ik erken ook de nood op lokaal vlak aan voldoende mogelijkheden voor een eigentijds personeels- en financieel management.

Het is belangrijk dat de lokale besturen op een voldoende professionele en gestructureerde manier functioneren. Daartoe moeten planmatig beleid en strategisch management een essentieel onderdeel worden van de organisatie. De beleidsdoelstellingen van het bestuur zouden moeten verwezenlijkt worden op basis van een afsprakennota tussen politiek en administratie. Tenslotte zal bekeken worden hoe de besturen meer mogelijkheden kunnen krijgen tot interne en externe verzelfstandiging, zonder dat hier de aansturing en controle van de verkozen raden in het gedrang komt.

Ik vestig de aandacht alvast op een viertal aspecten:

1°) Het profiel van gemeenten en provincies opnemen in de organieke decreten

De opbouw van het Vlaamse bestuur op basis van de subsidiariteit moet in de decreten tot uiting komen. Het profiel, zoals afgesproken in het Bestuursakkoord, zal vertaald worden in het Gemeente- en Provinciedecreet.

De gemeenten zijn het basisniveau, dat het dichtst bij de burger staat en het meest herkenbaar is. Zij beschikken over een zo ruim mogelijk takenpakket zonder limitatieve opsomming. Gemeenten kunnen alle taken uitvoeren die betrekking hebben op hun territoriale belang.

De provincies vervullen taken van bovenlokaal belang. Het gaat om beleidskeuzes die de belangen van het lokale niveau te boven gaan en die evenmin zodanig algemeen zijn dat zij de belangen van de hele gemeenschap raken. Zij zijn onderscheiden van de intergemeentelijke samenwerking.

Provincies kunnen ondersteunend werken voor het lokale niveau. Die ondersteuning moet ook gericht zijn op beter maatwerk en is in elk geval tijdelijk van aard en gericht op de versterking van de lokale bestuurskracht. De gemeenten moeten na een afgesproken termijn de verantwoordelijkheid kunnen overnemen.

2°) Een afdoende interne controle is noodzakelijk

Inzake de financiële organisatie tonen meerdere feiten van de jongste jaren aan dat de organisatie van de financiële controle in de huidige gemeentewet niet langer voldoet. Dat vraagt om een bijsturing van de huidige ontvangersfunctie. De voorbereiding van het budget, de uitvoering ervan, de financiële verrichtingen en de controle daarop behoren tot dagelijkse opdrachten van het management dat werkt onder leiding van de hoogste ambtenaar van het bestuur.

Daarnaast is er nood aan een afdoend georganiseerde onderzoeksfunctie, onafhankelijk van de hiërarchie en van het uitvoerend college, die aan de gemeente- en provincieraad rapporteert over de wettelijkheid en de regelmatigheid van de ontvangsten en uitgaven, de boekhouding, de gemeentekas en de georganiseerde interne controleprocedures. De essentie hiervan is dat

leden van gemeente- en provincieraad hierdoor zullen beschikken over deskundig en onafhankelijk opgemaakte informatie over de werking van het lokaal en provinciaal bestuur.

3°) De politieke controle op de verzelfstandiging van uitvoeringstaken waarborgen

De ontwerpen van Gemeentedecreet en van Provinciedecreet bevatten de optie om via verzelfstandiging een soepelere werking mogelijk te maken voor de verwezenlijking van bepaalde gemeentelijke opdrachten. Dit is een goede en logische evolutie. Maar de regelgeving moet ook de nodige waarborgen bevatten om een verzwakking van de democratische besluitvorming te vermijden.

De grotere mogelijkheden tot verzelfstandiging mogen niet leiden tot een versplintering van het lokaal en provinciaal bestuur in deelentiteiten, waarop de verkozen raden hun greep verliezen. Uitsluitend beleidsuitvoerende taken kunnen worden verzelfstandigd, en enkel op basis van een overeenkomst met de verkozen raad, die ook regelmatig een rapportering moet krijgen over de uitvoering van de overeenkomst en de bekomen resultaten.

4°) Zorgen voor een maximale uniformiteit en afstemming tussen de bestuursniveaus

De organisatie van de verschillende overheden moet zo gelijklopend mogelijk zijn en op mekaar afgestemd. Het Provinciedecreet moet daarom zoveel mogelijk stoelen op dezelfde regels en procedures als het Gemeentedecreet. Vanzelfsprekend moet wel rekening worden gehouden met de eigenheid en de verschillende positie en opdrachten van beide niveaus.

Deze onderlinge afstemming past ook in het beleid van de Vlaamse overheid tot vereenvoudiging en doorzichtigheid van de regelgeving en van de interne procedures die de werking van lokale besturen en de provincies beheersen.

De decreten stapsgewijze invoeren na de parlementaire behandeling

Het nieuwe Gemeentedecreet en Provinciedecreet betekenen een grondige wijziging in de bestuursverhoudingen binnen de gemeenten en provincies. De verschillende onderdelen kunnen daarom niet gelijktijdig in werking treden.

Voor andere onderdelen is omwille van hun complexiteit een langere voorbereidingstijd nodig. Dat is bij voorbeeld het geval voor de implementatie van het financieel stelsel, waarvoor een beroep wordt gedaan op de ervaringen bij de OCMW's.

6.2.2. HET DECREET VAN 6 JULI 2001 OP DE INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING EVALUEREN

Een deel van het juridisch instrumentarium van de lokale besturen werd tijdens de voorbije legislatuur reeds grondig vernieuwd. Het betreft meer in het bijzonder het decreet op de Intergemeentelijke Samenwerking in Vlaanderen. Met dit decreet kregen de gemeenten nieuwe mogelijkheden om onderling samen te werken. Deze keuzemogelijkheden moeten de gemeenten inspireren tot samenwerking op maat, maar hen er tegelijk ook toe aanzetten komaf te maken met het vaak oneigenlijk gebruik van de vzw-rechtsvorm, die doorgaans ontsnapt aan voldoende democratisch toezicht en controle, ook vanwege de gemeenteraad zelf.

Het decreet van 6 juli 2001 betekent ook een versterkte inbreng van de gemeenten bij de samenwerkingsverbanden die ze oprichten. De gemeenteraden worden nauwer betrokken bij hun werking en beleid. Dit decreet betekent een belangrijke stap in de lokale democratie.

Dezelfde gedachtegang lag ten grondslag aan de principiële keuze voor de zuivere samenwerkingsformule, dat wil zeggen zonder deelneming van privaatrechtelijke personen, en voor een terugdringen van de provinciale deelneming tot ten hoogste 20 % van het kapitaal. Verenigingen van gemeenten behoren immers tot het lokale bestuursniveau. Het zijn hulpstructuren van de gemeenten en het is dan ook niet meer dan logisch dat het beleid er in de eerste plaats in handen is van de gemeenten zelf.

Vanzelfsprekend kunnen de bestaande samenwerkingen, gebaseerd op de vroegere wetgeving, niet zo maar omgebogen worden. Het decreet voorziet in een geleidelijke omvorming via een ruime overgangsperiode.

Nu het nieuwe decreet in volle toepassing is, acht ik een ernstige evaluatie van de doelstellingen van het decreet en van de toepassing aangewezen. Het ligt niet in mijn bedoeling om, zo kort na het van kracht worden van een toch volledige vernieuwd concept, de principes ervan opnieuw in vraag te stellen. Wel kunnen, in functie van de evaluatie, desgewenst partiële aanpassingen gebeuren om de toepassing van de aangenomen principes te verbeteren.

Ik neem mij voor deze evaluatie uit te voeren na het tot stand komen van het Gemeente- en Provinciedecreet. Logischerwijze gaat de organieke regelgeving op de gemeenten, die aan de basis liggen van de samenwerkingsverbanden, in de tijd vooraf aan de structurering van hun onderlinge samenwerking. Ten gevolge van het staatshervormingsproces was dat niet het geval. Het tot stand komen van de organieke regelgeving op de gemeenten zelf kan bijgevolg indien nodig leiden tot een aanpassing van het decreet van 6 juli 2001.

6.2.3. EEN DECREET OP DE BESTUURLIJKE ORGANISATIE VAN DE OCMW'S ONTWERPEN

De Vlaamse Regering heeft bij haar interne bevoegdheidsverdeling ook de bestuurlijke organisatie van de OCMW's toegewezen aan de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur. Daarmee wil zij, zowel in de bestuurlijke regelgeving als bij de concrete toepassing ter gelegenheid van de uitoefening van het administratief toezicht, een grotere samenhang tot stand brengen tussen de gemeenten en de OCMW's. Dat is een belangrijke stap naar integratie en vereenvoudiging van het beleid. Voor de burger vormen de gemeentelijke en OCMW-diensten één lokaal geheel. De Raad voor Maatschappelijk Welzijn wordt verkozen door de gemeenteraad. De organisatie, de werking en financiering van beide lokale besturen lopen samen.

Sinds enkele jaren is de uitoefening van het administratief toezicht op de OCMW's zowel administratief als politiek reeds ingedeeld bij "Binnenlandse Aangelegenheden". Aan de basis van die beslissing lag een dubbele bezorgdheid:

- een samenhangende uitoefening van het toezicht op gemeenten en OCMW's: zorgen voor een identieke behandeling van identieke beslissingen;
- de administratieve capaciteit rationeel gebruiken: bundeling van mensen en kennis inzake inhoudelijk identieke materies van beide lokale besturen.

De Vlaamse Regering benadrukt de noodzaak om ook de juridische organisatie van de beide lokale besturen maximaal gelijk te laten lopen. Dat versterkt het beeld van het OCMW als “lokale overheid” binnen het binnenlands bestuur. Dat is ook in het belang van de lokale bestuurders en de burgers, die alleen maar te winnen hebben bij een gelijklopende en doorzichtige interne organisatie en management. Het is niet goed dat zij met verschillende regelgevingen geconfronteerd worden naargelang de lokale overheid waar zij zich aanbieden. Nu de regionalisering van de gemeentewet is doorgevoerd, kan daar grote vooruitgang in worden gemaakt.

Een deel van de regelgeving en een aantal toelichtende omzendbrieven, van toepassing op de gemeenten en de OCMW's, is sinds enkele jaren reeds op elkaar afgestemd en waar mogelijk ook gemeenschappelijk. Voorbeelden daarvan zijn de organisatie van het administratief toezicht, de openbaarheid van bestuur, de gemeenschappelijke richtlijnen voor het opmaken van begrotingen.

Aansluitend op de ontwerpen van decreet op de organisatie van de gemeenten en de provincies, moet een daarop afgestemd ontwerp van decreet op de bestuurlijke organisatie van de OCMW's en hun verenigingen tot stand komen. Dat decreet zal uiteraard geen bepalingen bevatten betreffende het inhoudelijke welzijnsbeleid, dat vanzelfsprekend de bevoegdheid blijft van de Vlaamse minister van Welzijn.

6.2.4. HET DECREET OP DE BEGRAAFPLAATSEN EN DE LIJKBEZORGING UITVOEREN

Tijdens de vorige legislatuur werd de vroegere federale wet van 20 juli 1971 vervangen door het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging. Dit decreet trad in werking op 1 juli jongstleden.

In uitvoering van dit decreet trof de Vlaamse Regering op 14 mei 2004 reeds een besluit tot organisatie, inrichting en beheer van begraafplaatsen en crematoria. Een besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de voorwaarden waaraan een doodskist of een ander lijkomhulsel moet beantwoorden is nog in voorbereiding. In toepassing van een Europese richtlijn van 22 juni 1998 moet immers ieder technisch voorschrift in het stadium van een ontwerp aan de Europese Commissie worden meegedeeld. Deze procedure loopt nog. Na kennisneming van enkele opmerkingen, werd het aangepaste ontwerp opnieuw aan de Europese Commissie meegedeeld, zodat het besluit op korte termijn eveneens aan de Vlaamse Regering kan voorgelegd worden.

De gemeenten ondersteunen bij de uitvoering van het decreet

Als praktische ondersteuning voor de gemeenten bundelt mijn administratie Binnenlandse Angelegenheden een overzicht van de volledige regelgeving.

Kort nadat het Vlaamse Parlement het nieuwe decreet goedkeurde hadden reeds informatiesessies plaats, waaraan bijzonder veel gemeenten hebben deelgenomen. Mijn administratie staat permanent ter beschikking voor verdere vragen tot verduidelijking.

Een vastgestelde anomalie inzake het verlenen van een instemming tot crematie op korte termijn wegwerken

Kort na mijn aantreden werd ik gevat door de problematiek van de instemming die de procureur des Konings moet verlenen voor de crematie van een persoon die overlijdt in een ander gewest.

Het oorspronkelijke voorontwerp van decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging voorzag, zoals voorheen ook de federale wet, dat enkel voor de crematie van een persoon, overleden in het buitenland, de toestemming tot cremeren moest worden verleend door de procureur des Konings van het arrondissement waar ofwel het crematorium ofwel de hoofdverblijfplaats van de overledene zich bevond. Voor personen overleden in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of in het Waalse Gewest, waar de federale wet nog van toepassing is, werd bepaald dat de toestemming van de ambtenaar van de burgerlijke stand volstaat. Daarmee nam het voorontwerp van decreet de regeling over uit de wet van 20 juli 1971.

In zijn advies over het ontwerpdecreet merkte de Raad van State echter op dat het decreet enkel een verplichting kan opleggen “aan ambtenaren van de burgerlijke stand in het Vlaamse Gewest voor een overlijden dat in het Vlaamse Gewest plaats heeft gehad; de regeling inzake een overlijden “in het buitenland”, moet dan ook betrekking hebben op een overlijden buiten het Vlaamse Gewest, d.i. in het buitenland of in een der andere twee Gewesten”.

Het ontwerp van decreet werd dan ook aangepast aan het advies van de Raad van State, met als gevolg dat bij het overlijden van een persoon in een gemeente buiten het Vlaamse Gewest, de toestemming tot crematie moet worden verleend door de procureur des Konings. Dit zorgt natuurlijk voor bijkomende administratieve formaliteiten voor de gemeenten en begrafenisondernemers in Vlaanderen.

Ik zal dan ook op korte termijn een initiatief nemen om de regeling aan te passen zodat voor de crematie van personen overleden in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of in het Waalse Gewest de toestemming van de ambtenaar van de burgerlijke stand volstaat.

Een mogelijke oplossing ligt in het aanvullen van het ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten met betrekking tot de begraafplaatsen die de grenzen van een gewest overschrijden of die gelegen zijn in een ander Gewest dan de gemeente waartoe het behoort. In dat akkoord kan een bepaling worden opgenomen dat voor de crematie van een persoon overleden in een ander gewest de toestemming van de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand volstaat. Het decreet van 16 januari 2004 zal dan, na ondertekening van dit samenwerkingsakkoord, in die zin aangepast moeten worden.

Ik onderzoek momenteel of er eventueel nog andere mogelijkheden zijn om aan dit storende element in het decreet een oplossing te geven.

6.2.5. DE UITVOERING VAN HET DECREET OP DE MATERIËLE ORGANISATIE EN WERKING VAN DE ERKENDE EREDIENSTEN OP HET SPOOR ZETTEN

Het decreet van 7 mei 2004 betreffende de materiële organisatie en werking van de erkende erediensten voorziet in een gelijke regeling voor de zes erkende erediensten: de rooms-katholieke, de protestantse, de anglicaanse, de Israëlitische, de orthodoxe en de islamitische

eredienst. De nieuwe regelgeving leidt tot een sterkere betrokkenheid van de gemeenten en provincies, die bijdragen in de financiering.

De oprichting per gemeente of provincie van een centraal bestuur voor alle eredienstbesturen op het grondgebied, is daarvoor een hefboom. Het centraal bestuur beschikt over rechtspersoonlijkheid en verzorgt de coördinatie tussen de verschillende eredienstbesturen en staat in voor de communicatie met de lokale of provinciale overheid. Er komt minstens twee maal per jaar een overleg tussen het centraal bestuur en het gemeente- of provinciebestuur. Naast het centraal bestuur behouden ook de huidige bestuursorganen, zoals bijvoorbeeld de kerkfabrieken, hun rechtspersoonlijkheid.

Het decreet van 7 mei 2004 voorziet in een gefaseerde inwerkingtreding. Het decreet treedt in werking op 1 maart 2005, met uitzondering van de bepalingen betreffende het financieel beheer die in werking zullen treden op een datum te bepalen door de Vlaamse Regering en uiterlijk op 1 januari 2007.

Tijdens de eerste maanden van 2005 moeten de nieuwe bestuursorganen worden opgericht, in uitvoering van het decreet. Een omzendbrief, die de nodige toelichting bevat over de te volgen procedure, zal voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering uiterlijk begin 2005.

In aansluiting daarmee zal mijn administratie ook een vormingsinitiatief nemen naar de lokale besturen en de vertegenwoordigers van de besturen van de erediensten.

Op het juridische vlak is nog een uitvoeringsbesluit nodig dat de erkenningsvoorwaarden bepaalt voor de plaatselijke kerk- of geloofsgemeenschappen.

In een latere fase moeten de nodige uitvoeringsbesluiten worden getroffen inzake het financieel beheer en de boekhouding van de besturen van de erkende erediensten. Ik wens deze af te werken, tegen het voorjaar 2006, zodat zij uiterlijk op 1 januari 2007 in werking kunnen treden.

Deze regeling moet tot stand komen in overleg met de vertegenwoordigers van de erediensten, maar ook met de vertegenwoordigers van de lokale besturen en de provincies. De eredienstbesturen moeten kunnen beschikken over goede instrumenten voor hun financieel beheer, maar het besluit moet ook inspelen op de informatiebehoeften van de gemeenten en provincies, die mee verantwoordelijkheid dragen voor de financiering van de erediensten.

6.3. EEN GOED FINANCIËEL DRAAGVLAK CREËREN VOOR HET LOKAAL BESTUUR

6.3.1. GOEDE AFSPRAKEN INZAKE DE LOKALE FINANCIËN

De zorg voor een gezonde financiële toestand, of zelfs ruimer een gezonde toestand van het dienstverleningsvermogen, is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de gemeenten en provincies zelf. Dat is trouwens uitdrukkelijk afgesproken in het Bestuursakkoord van 25 april 2003, gesloten als resultaat van het kerntakendebat. Het is ook een gezond basisprincipe dat elke overheid die bevoegdheden uitoefent en daar de politieke verantwoordelijkheid voor opneemt, er ook op een herkenbare wijze de financiële verantwoordelijkheid voor draagt. De eigen fiscaliteit is de terechte basis van de financiering van provincies en gemeenten. Zij moeten tijdig de nodige maatregelen nemen om het evenwicht op hun begroting/budgetten te handhaven en hun bevolking op een herkenbare wijze fiscaal aanspreken voor het beleid dat zij voeren.

6.3.2. VOOR DE HELE LEGISLATUUR EEN DUIDELIJK ENGAGEMENT INZAKE DE GROEIVOET VAN HET GEMEENTE- EN STEDENFONDS

Wat de eigen Vlaamse bevoegdheid betreft, heb ik er in de huidige begrotingsbespreking samen met de Vlaamse Regering voor gezorgd dat in het Gemeente- en het Stedenfonds voor de volledige legislatuur een jaarlijkse stijging van 3,5 procent forfaitair wordt vastgelegd. Dit bedrag is realistisch en vast. Het is nu een duidelijk gegeven voor zowel de Vlaamse overheid als voor de gemeenten. Hierdoor is het bedrag steeds gekend bij de opmaak van de Vlaamse begroting en van de gemeentebegrotingen en wordt meerjarige planning eenvoudiger gemaakt.

In absolute cijfers betekent het dat voor het gemeentefonds een bedrag van 1.649.046.000 euro op de Vlaamse begroting van 2005 werd ingeschreven; een bedrag van 1.706.763.000 euro zal worden ingeschreven op de Vlaamse begroting voor 2006. Voor het stedenfonds zal in de Vlaamse begroting 2005 een bedrag van 107.465.000 euro ingeschreven worden.

6.3.3. DE GROEIVOET VAN HET PROVINCIEFONDS GELIJSCHAKELLEN MET DIE VAN HET GEMEENTEFONDS

Het Vlaamse regeerakkoord bepaalt dat het Provinciefonds dezelfde groeivoet krijgt als het Gemeentefonds.

De Vlaamse Regering zal, in functie van de budgettaire mogelijkheden, beslissen over het ogenblik waarop de gelijkschakeling van de groeivoeten van Gemeentefonds en Provinciefonds kan ingaan. Dat is in ieder geval niet mogelijk in de eerste helft van de legislatuur.

6.3.4. VLAANDEREN ZORGT VOOR EEN DEGELIJKE LOKALE EFFECTRAPPORTERING EN VOOR COMPENSATIES VAN BIJKOMENDE VERPLICHTINGEN

In zeer veel beleidsmateries zijn de Vlaamse (of federale) overheid en de gemeenten samen verantwoordelijk voor de dienstverlening aan de burger. Dat vraagt om correcte omgangsvormen. Het Vlaamse regeerakkoord bevat belangrijke waarborgen voor betere financiële verhoudingen tussen Vlaanderen en de lokale besturen en provincies:

- *“Alle Vlaamse beslissingen toetsen we op hun gevolgen voor de lokale besturen. Ministers die voorstellen van beslissing ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorleggen, nemen als verplicht onderdeel een berekening op waarbij de gevolgen van die beslissingen voor de gemeenten en provincies op het vlak van personeel, werkingsuitgaven en investeringen worden aangegeven. De Vlaamse Regering engageert zich om financiële meerkosten te compenseren.”*
- *“We leggen geen bijkomende verplichtingen op aan de lokale besturen, zonder correcte financiering voor de realisatie van deze verplichtingen.”*

Het Vlaamse regeerakkoord zet inzake de lokale effectrapportering een aanvullende stap op de regeling die vandaag reeds van toepassing is.

6.3.5. ZORGEN VOOR EIGENTIJDSE FINANCIËLE BELEIDSINSTRUMENTEN VOOR GEMEENTEN, OCMW'S EN PROVINCIES

Ik ondersteun de principes, vervat in het ontwerp van Gemeente- en Provinciedecreet uit de vorige legislatuur, waardoor het lokale en provinciale beleid zal opgebouwd worden vanuit een strategische visie voor de hele gemeentelijke en provinciale bestuursperiode. Gemeenten en provincies zullen planmatiger en performanter kunnen besturen in een meerjarig traject op basis van het politiek akkoord dat aan de basis ligt van de meerderheidsvorming na de verkiezingen.

Het Gemeentedecreet moet ook een goede basis vormen om middelen toe te kennen aan wijken en buurten om zo bij te dragen tot het heropleven van de kernen en de bevolking rechtstreeks te betrekken bij welbepaalde doelgerichte projecten.

Na de goedkeuring van het Gemeentedecreet en het Provinciedecreet moet in deze legislatuur ook een modern en samenhangend instrumentarium tot stand komen voor het beleid en de financiën van gemeenten, OCMW's en provincies.

Deze complexe oefening vraagt een grondige voorbereiding met veel aandacht voor de ondersteuning van de mandatarissen, het management en het personeel. Het raamkader voor dit stelsel, dat moet gelden voor alle lokale en provinciale besturen, moet in de organieke decreten worden bepaald. Het project is veel meer dan louter financieel. Het verankert de financiële cyclus in de beleids- en beheerscyclus. Het financieel beleid is immers geen doel op zich, maar moet transparante beleidsinformatie aanleveren voor de bestuurders, gemeente- en provincieraden, de Vlaamse overheid en de belanghebbende burgers.

Alleen al het feit dat voor alle lokale en provinciale overheden zo gelijklopend mogelijke instrumenten tot stand komen, bevordert op ingrijpende wijze de transparantie van het lokale en provinciale beleid voor de burger en de mandataris.

Deze ingrijpende hervormingen worden ondersteund via het *e3pos*-team binnen mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden.

6.4. DE LOKALE FISCALITEIT INZETTEN ALS INSTRUMENT VOOR BELEIDSSTURING

De Vlaamse Regering is van oordeel dat de lokale fiscaliteit, meer dan tot nu toe het geval is, ingezet kan worden als sturingsinstrument voor een beleid dat zowel de lokale leefgemeenschappen als de Vlaamse Gemeenschap als geheel ten goede kan komen.

Het Vlaamse regeerakkoord tekent daartoe een aantal mogelijkheden uit in de vorm van:

- het sluiten van een fiscaal pact, onder meer met het oog op het bekomen van een bedrijfsvriendelijk economisch klimaat;
- het bijdragen tot de herwaardering van stads- en dorpskernen;
- het vereenvoudigen en doorzichtiger maken van de lokale fiscaliteit door het afschaffen van een aantal kleinere belastingen;
- het verbeteren van het milieu door het benadrukken van het principe “de vervuiler betaalt”, meer bepaald wat de huisvuilbelasting betreft;
- het bevorderen van het woonbeleid door het in eigendom houden van kavels fiscaal te ontmoedigen;
- het verbeteren van de administratieve procedure in fiscale beroepen;
- de bestrijding van overlastfenomenen.

6.4.1. EEN FISCAAL PACT SLUITEN TUSSEN VLAANDEREN EN DE GEMEENTEN EN PROVINCIES MET HET OOG OP EEN BEDRIJFSVRIENDELIJKE FISCALITEIT

Vlaanderen wenst met de gemeenten en de provincies een algemeen fiscaal pact te sluiten, onder meer met het oog op het bekomen van een bedrijfsvriendelijke fiscaliteit. Deze doelstelling kadert in een beleid ter bevordering van de werkgelegenheid door de slagkracht van onze economie te versterken. Het fiscaal pact kan ook voorstellen bevatten om de betrokken gemeenten toe te laten te evolueren naar de overeengekomen fiscaliteit.

De realisatie van dit pact is enkel mogelijk in overleg en met het akkoord van de gemeenten en de provincies zelf. De Vlaamse Regering wil daarover op korte termijn het gesprek opstarten, in de overtuiging dat de verschillende beleidsniveaus er belang bij hebben.

De Vlaamse Regering wil dit overleg met de gemeenten en de provincies houden met respect voor de lokale fiscale autonomie, zoals die is afgelijnd in artikel 170 van de Grondwet en rekening houdend met de Bijzondere Wet tot Hervorming der Instellingen. Hierdoor kunnen de gewesten onder bepaalde voorwaarden een beroep doen op de zogenaamde *impliciete bevoegdheden*. Dit wil zeggen dat een decreet regelend kan optreden voor zover dit noodzakelijk is voor de uitoefening van de eigen gewestelijke bevoegdheden.

De Vlaamse Regering wil met de vertegenwoordigers van de gemeenten en de provincies via hun representatieve verenigingen een fiscaal pact sluiten dat afspraken bevat over de belastbare materies en de grenzen van tarieven, bedrijfsvriendelijke fiscale maatregelen.

Bij veel bedrijven is de vraag aan de orde naar een vereenvoudiging van de administratieve lasten, bijvoorbeeld door een vervanging van verschillende belastingen in de gemeente door één algemene bedrijfsbelasting.

6.4.2. DE LOKALE FISCALITEIT INZETTEN ALS INSTRUMENT VOOR EEN SAMENHANGEND BELEID IN VLAANDEREN: HERVORMING VAN DE FORFAITAIRE HUISVUILBELASTING EN FISCALE MAATREGELEN TER VRIJMAKING VAN BOUWKAVELS

Door specifieke maatregelen kan de lokale fiscaliteit ook ingezet worden om bij te dragen tot het algemeen beleid voor de Vlaamse bevolking in haar geheel, zoals het gewestelijk milieubeleid en het woonbeleid. De Vlaamse Regering wenst dit, onder de medeverantwoordelijkheid van de in de materie bevoegde ministers, ter bespreking voor te leggen in het kader van het fiscaal pact met de gemeenten.

In dit verband bepaalt het regeerakkoord dat de forfaitaire huisvuilbelasting tegen 1 januari 2008 hervormd wordt in een afvalheffing op basis van een redelijke toepassing van het principe “de vervuiler betaalt”. Deze maatregel past in het gewestelijk milieubeleid. Tijdens de vorige legislatuur werd daartoe reeds een ontwerpdecreet ingediend bij het Vlaamse Parlement.

In dezelfde filosofie bepaalt het regeerakkoord dat de Vlaamse Regering in samenwerking met de gemeenten maatregelen zal nemen teneinde het om louter speculatieve redenen in eigendom houden van grote aantallen bouwpercelen in goedgekeurde verkavelingen tegen te gaan.

De regelgeving op de ruimtelijke ordening laat vandaag reeds de heffing toe van gemeentebelastingen die bedoeld zijn om het gemeentelijk grondbeleid te ondersteunen en grondspeculatie tegen te gaan. Het betreft de heffing van een jaarlijkse belasting op niet-bebouwde percelen of gronden, gelegen in een niet vervallen verkaveling en in gebieden, bestemd voor wonen en industrie. Het decreet bepaalt ook de modaliteiten van de gemeentebelasting en de vrijstellingen die verplicht over te nemen zijn. In functie van de specifieke doelstelling tot vrijmaken van bouwkwavels zal ik deze regelgeving evalueren, met inbegrip van de vrijstellingsbepalingen die momenteel van toepassing zijn.

6.4.3. EEN MOGELIJKE SELECTIEVE ONROERENDE VOORHEFFING

De Vlaamse Regering zal de mogelijkheid onderzoeken om aan de gemeenten de bevoegdheid te geven om een gedifferentieerd aantal opcentiemen op de onroerende voorheffing te heffen binnen één gemeente. Op die wijze zou ook de fiscaliteit beleidsmatig ingezet kunnen worden als instrument ter versterking van stads- en dorpskernen of in het kader van een selectieve wijkontwikkeling.

Ik wens, samen met de Vlaamse Regering, na te gaan welke de juridische en technische voorwaarden daarvoor zijn op het vlak van de vaststelling van de aanslagvoeten, de inning en de invordering van de belasting. Het is wel duidelijk dat de modellering van de opcentiemen op deze gewestelijke basisbelasting enkel mogelijk is op basis van een objectieve en draagkrachtige motivering door de gemeenteraad wat de keuze van de wijken en buurten betreft. Maar een dergelijke maatregel kan, naast bijvoorbeeld de toekenning van specifieke deelbudgetten aan wijken en buurten, aantrekkelijke perspectieven bieden voor de ontwikkeling van zowel het stedenbeleid als het plattelandsbeleid, waarbij ook de lokale bestuursverantwoordelijkheid sterk tot zijn recht kan komen.

6.4.4. HET RAAKVLAKE MET ADMINISTRATIEVE SANCTIES TER BESTRIJDING VAN OVERLAST

Het regeerakkoord bevat tot slot ook een verbetering van de mogelijkheden voor gemeenten en steden om overlastfenomenen met administratieve geldboetes tegen te gaan. Het beteugelen van overlast is geregeld in artikel 119bis van de Nieuwe Gemeentewet, daarin ingevoegd bij wet van 13 mei 1999 tot invoering van de gemeentelijke administratieve sancties. Deze wet werd onlangs gewijzigd bij de wet van 17 juni 2004 waardoor de mogelijkheden ervan worden uitgebreid. Zo zullen, behalve de politie, ook andere gemeentelijke ambtenaren vaststellingen kunnen doen. Ook is een aantal overtredingen uit het strafwetboek gelicht zodat zij nu via de administratieve sanctie kunnen beboet worden. Voor een aantal andere overtredingen is zogenaamde samenloop mogelijk: de gemeente kan een boete opleggen indien de procureur binnen de twee maanden laat weten dat dit de beste oplossing is en hijzelf geen gevolg zal geven aan de feiten.

De Vlaamse Regering wil de mogelijkheden voor de gemeenten op dit vlak nog verbeteren, waar nodig in overleg met de federale overheid. De weg van de administratieve sancties is juridisch correcter dan het gebruik van vervangende fiscale maatregelen, geformuleerd in functie van de kosten van “het herstellen” van de gevolgen van de overtreding: het weghalen van sluikstortingen, het vervoer van dronken personen, het vervoer van aangehouden personen, het verwijderen van graffiti, het reinigen na wildplassen,

Via de weg van de gemeentelijke administratieve sancties kunnen de gemeenteraden, behalve straffen, ook administratieve sancties opleggen bij de overtredingen van hun reglementen. Maar ook deze overtredingen, en hun sancties, moeten op voorhand bepaald worden door de gemeenteraad. Het opleggen van de sanctie moet aan de wettelijk opgelegde procedures voldoen en beroep is mogelijk bij de politierechtbank.

Het geheel van deze rechtsbescherming is niet gegarandeerd indien een fiscale maatregel wordt opgelegd in plaats van een sanctie of een straf.

In het verleden werd nog te weinig gebruik gemaakt van de administratieve sanctie onder meer ten gevolge van praktische problemen en onvoldoende mogelijkheden om ze als een efficiënt instrument aan te wenden. De recente wetswijziging zou daaraan een oplossing moeten kunnen bieden, als de nodige uitvoeringsmaatregelen genomen zijn. De uit het strafwetboek gelichte bepalingen kunnen het werkveld van de administratieve sancties aanzienlijk verbreden. Bijvoorbeeld moeten de strafbepalingen in het afvalstoffendecreet wellicht ook worden aangepast zodat administratieve boetes ook kunnen worden opgelegd wegens het niet-reglementair achterlaten van afval.

6.5. ZORGEN VOOR EEN STERK POLITIEK EN ADMINISTRATIEF MANAGEMENT

6.5.1. EEN WAARDEREND STATUUT MAKEN VOOR DE LOKALE EN PROVINCIALE MANDATARIS

Het te ontwerpen Gemeente- en Provinciedecreet moet het kader bieden voor een sterk politiek management en een modern personeelsbeleid. Samenwerking tussen politiek en administratie is noodzakelijk voor een kwaliteitsvol bestuur.

De decreten moeten goede voorwaarden bevatten om een kwaliteitsvolle inzet van de mandatarissen voor hun bestuur te ondersteunen. In uitvoering van de decreten moet een aangepaste rechtspositieregeling tot stand komen die het politiek engagement voor de lokale en provinciale gemeenschap waardeert.

6.5.2. MEER RUIMTE VOOR AUTONOMIE EN FLEXIBILITEIT BIJ HET PERSONEELSMANAGEMENT

Daarnaast moet de lokale en provinciale administratie kwaliteitsvol personeel kunnen aantrekken, behouden en motiveren tot steeds beter werken.

Het Vlaamse regeerakkoord bepaalt dat de lokale besturen meer autonomie krijgen om op eigen maat een vernieuwend beleid uit te bouwen op het vlak van het personeelsbeleid (personeelskader, rekrutering, bevordering, diplomavereisten, salariëring, mandaten, interim-arbeid,...) en de organisatieontwikkeling, rekening houdend met de concrete noden en behoeften van de lokale gemeenschap. Dit impliceert dat de bestaande toezichtsregeling overeenkomstig het regeerakkoord wordt vereenvoudigd en verminderd. De Vlaamse Regering zal daarbij rekening houden met de verschillen tussen grote steden, centrumsteden en gemeenten.

Een modern personeelsbeleid is ook gebaat bij voldoende flexibiliteit. Lokale besturen moeten de kans krijgen, meer dan nu het geval is, in te spelen op tijdelijke behoeften aan personeel. Er kunnen hier initiatieven genomen worden die het opvullen van tijdelijke personeelsbehoeften zullen faciliteren. Een te rigide regeling staat het flexibel inspelen op tijdelijke uitdagingen die zich op lokaal vlak kunnen stellen in de weg. Er zullen ook aanzetten gegeven worden tot het faciliteren van het werken met deeltijds personeel. We gaan ervan uit dat het mogelijk maken van meer flexibiliteit tegemoet komt aan behoeften die zich zowel bij de werkgevers als de werknemers op lokaal vlak stellen.

De Vlaamse Regering wil ook de noodzakelijke randvoorwaarden creëren om een grotere interne mobiliteit van het personeel tussen lokale besturen en de Vlaamse overheid mogelijk te maken.

Het is duidelijk dat belangrijke hefboomen voor de uitvoering van deze maatregelen juridisch uitgewerkt moeten worden in het Gemeentedecreet en het Provinciedecreet. De overdracht van de organieke bevoegdheid over gemeenten en provincies heeft immers ook de plaats van de Vlaamse Regering in de beleidsvorming gewijzigd. Haar bevoegdheid inzake personeelsaangelegenheden verschuift naar de vormgeving van het beleid, althans wat de

grote lijnen daarvan betreft. Via het sociaal overleg willen wij, samen met de vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers, werken aan een permanente verbetering van het personeelsbeleid en de voorwaarden scheppen voor meer interne en externe mobiliteit.

De zogenaamde “Krachtlijnen voor een gemeenschappelijk personeelsbeleid” van 1993 zijn zonder twijfel aan herziening toe. Er is nood aan meer mogelijkheden tot nuancering en minder rigiditeit. Deze problematiek is bijzonder belangrijk. Ik wens ze dan ook ten gronde te bespreken met de vertegenwoordigers van de werknemers en de werkgevers, via hun representatieve verenigingen, om er de passende conclusies uit te trekken.

6.5.3. HET PERSONEELSMANAGEMENT AANSTUREN IN OVERLEG MET WERKGEVERS EN WERKNEMERS

Krachtens de wet op het syndicaal statuut komen de beslissingen met betrekking tot personeelsaangelegenheden tot stand na overleg met de vertegenwoordigers van het personeel. Sinds de samenwerkingsovereenkomst van 7 juli 2000 betreft de Vlaamse Regering ook op een formeel georganiseerde wijze de verenigingen van de lokale en provinciale overheden rechtstreeks bij het overleg in het bevoegde Comité C1. Zij krijgen er volop het recht om eigen voorstellen naar voren te brengen in de onderhandelingen.

Die betrokkenheid is niet vrijblijvend: zij biedt grotere garanties voor de financiële haalbaarheid van de gemaakte afspraken, maar de lokale besturen en provincies moeten ook hun volle verantwoordelijkheid nemen voor de correcte toepassing van de resultaten van het overleg.

Dit overleg met werkgevers en werknemers heeft betrekking op het geheel van de sector van de lokale en de provinciale besturen: de gemeenten, OCMW's, provincies, de verenigingen en de autonome bedrijven die zij oprichten. Het slaat ook op de verschillende personeelscategorieën die zij tewerk stellen, de statutairen en de contractuelen.

Dat betekent vanzelfsprekend niet dat de resultaten en de op basis daarvan te nemen beleidsmaatregelen automatisch voor elk van de besturen en personeelscategorieën dezelfde moeten zijn. De gesprekspartners kunnen tijdens het overleg aandacht hebben voor differentiatie en maatwerk, om tegemoet te komen aan de specifieke situaties van besturen en personeelscategorieën en er akkoorden over sluiten.

6.5.4. ONDERLING DE GRENZEN VAN GEMEENSCHAPPELIJKE KRIJTLIJNEN VOOR HET PERSONEELSMANAGEMENT AFSPREKEN

Het overleg over de versterkte mogelijkheden voor een eigen personeelsbeleid op het niveau van de individuele besturen is bijzonder belangrijk. De lokale besturen en provincies moeten de mogelijkheid hebben om kwaliteitsvol personeel te kunnen aantrekken, te behouden en te stimuleren in hun werk. Zij moeten, beter dan vandaag het geval is, rekening kunnen houden de inzet, de bijdrage tot de realisatie van de beleidsdoelstellingen, het niveau van verantwoordelijkheid, de functiezwaarte, competenties en prestaties. Anderzijds moeten de personeelsuitgaven ook passen binnen de grenzen van de financiële mogelijkheden van de besturen. Tot slot is er nog de behoefte aan meer mogelijkheden tot onderlinge mobiliteit tussen de verschillende openbare besturen in Vlaanderen.

Een belangrijk element in de discussie heeft betrekking op het verschil in mogelijkheden waarover de lokale besturen beschikken, onder meer op het vlak van hun financiële draagkracht. Bij de heffing van gelijke aanslagvoeten op de belangrijkste belastingen, in casu de aanvullende personenbelasting en de opcentiemen op de onroerende voorheffing, verschillen de opbrengsten die de gemeenten per inwoner bekomen aanzienlijk. Dat is in hoofdzaak niet het gevolg van het eigen beleid, maar van factoren zoals de geografische ligging, het inkomensniveau van de inwoners, de waarde van de kadastrale inkomens, de aanwezigheid van industriële vestigingen, de mogelijkheden tot ontwikkeling, socio-economische omgeving, centrumfuncties, stedelijke of landelijke context. Deze externe factoren beïnvloeden ook in aanzienlijke mate het uitgavenpatroon van de gemeenten. Zij bepalen bijgevolg ook in sterke mate de financiële mogelijkheden van de besturen en de ruimte voor personeelsuitgaven.

Het is een kerntaak van de Vlaamse overheid om te zorgen voor herverdeling. Daartoe zetten wij vooral de fondsen in, bestemd voor de algemene financiering van gemeenten en provincies. De middelen zijn evenwel te beperkt om deze herverdeling volledig te kunnen doorvoeren.

Deze vaststellingen hebben destijds geleid tot een gemeenschappelijke sokkel inzake de primaire arbeidsvoorwaarden, waaronder salarisschalen en loopbaanontwikkeling. De toenmalige gesprekspartners stelden inderdaad vast dat bepaalde gemeenten, en in casu vooral de grote steden, vaak met de slechtste financiële toestand, verhoudingsgewijs het meeste personeel tewerkstelden en ook de hoogste salarisschalen toepasten. Tegelijkertijd bekomen zij ook veruit de hoogste dotatie uit het Gemeentefonds, die niettemin onvoldoende bleek om tekorten te vermijden. De hogere dotatie droeg anderzijds wel bij tot de financiering van de hogere salarisschalen. Om te vermijden dat besturen met de kleinste financiële mogelijkheden ook de laagste salarissen zouden moeten toepassen, ondanks gelijke taakinhoud, werd voor uniformiteit gekozen. Nu Vlaanderen zelf over de regelgevende bevoegdheid beschikt, is deze optie aan een grondige evaluatie toe.

Ik wens in alle openheid het gesprek aan te gaan om deze strikte gelijkheid te doorbreken en de besturen, overeenkomstig het regeerakkoord, meer mogelijkheden tot nuancering te bieden. Maar dit moet ook tot de consequentie leiden dat het bestuur, dat een bepaald salarisniveau financieel niet kan handhaven, daar ook zelf de nodige conclusies uit trekt.

6.5.5. ONDERZOEK NAAR DE MOGELIJKHEDEN VOOR EEN UNIFORME RECHTSPOSITIEREGELING VOOR AL HET PERSONEEL

De voorbije maanden is in een aantal kringen sterk gepleit voor de invoering van een uniforme rechtspositieregeling voor zowel de statutaire als de contractuele personeelsleden bij de lokale besturen en de provincies. Er is reeds voorbereidend studiewerk gebeurd, dat de mogelijkheid voorstelt om voor al het personeel te vertrekken van een contractuele relatie tussen werknemer en bestuur, maar met waarborgen inzake rechtsbescherming, eigen aan de specificiteit van de overheidsorganisatie zoals de objectiviteit bij de wervingen, motiveringsplicht, de openbaarheid.

De Vlaamse Regering stelt vast dat de huidige praktijk in de lokale sector gekenmerkt wordt door een groeiend spanningsveld tussen de statutaire en de contractuele tewerkstelling. Het

personeelsbestand van de lokale en provinciale besturen wordt in toenemende mate gekenmerkt wordt door de contractuele tewerkstelling. Het groot aantal gesubsidieerde contractuelen is niet vreemd aan deze evolutie, maar is niet de enige oorzaak.

De theorie gaat nog altijd uit van het “statuut” als regel en het “contract” als uitzondering, maar dit blijkt in de praktijk niet altijd zo eenduidig voor te komen. De verschillende behandeling van twee personeelscategorieën die in sommige gevallen hetzelfde werk verrichten voor een zelfde tijdsduur, bij een zelfde werkgever, lijkt niet billijk. Bovendien geeft het naast elkaar bestaan van twee onderscheiden personeelscategorieën waarvoor eigen regels gelden, aanleiding tot het voeren van een personeelsbeleid met twee snelheden. Dat belemmert een voldoende effectief en efficiënt openbaar bestuur en is op termijn niet houdbaar.

Ik onderschrijf principieel de noodzaak van een consistente regeling voor al het personeel. Dit is een complexe en gevoelige aangelegenheid, die grondig overleg en samenspraak vraagt met werkgevers en werknemers. De financiële repercussies op het vlak van de sociale zekerheid en de financiering van de pensioenen, moeten deel uit maken van de besluitvorming. Ook de ambitie vermeld in het regeerakkoord inzake het realiseren van mobiliteit tussen lokaal en Vlaams niveau moet mee betrokken worden in de discussie.

Ik ben van plan betreffende de hier geschetste problematiek gesprekken aan te knopen met de verantwoordelijke werkgevers- en werknemersorganisaties.

6.5.6. BETERE MOBILITEIT VOOR AMBTENAREN TUSSEN DE BESTUREN ONDERLING EN TUSSEN DE VLAAMSE OVERHEIDSNIVEAUS MOGELIJK MAKEN

Er is nood aan een regeling die een betere mobiliteit van de ambtenaren tussen de besturen onderling en tussen de verschillende Vlaamse overheidsniveaus mogelijk maakt. Het kan zowel voor de Vlaamse overheid als voor de lokale besturen erg verrijkend zijn als ambtenaren van de verschillende bestuursniveaus hun ervaring en capaciteiten kunnen inzetten waar dat het meest aangewezen is.

De sectorale akkoorden bevatten reeds een aantal maatregelen die de gevolgen van de overstap van het ene lokale bestuur naar het andere vergemakkelijken. Zij bepalen onder welke voorwaarden een personeelslid bij zo’n overstap zijn geldelijke anciënniteit, graadanciënniteit, salarisschaal en schaalanciënniteit valoriseert. Die mogelijkheden moeten verder worden uitgebouwd.

6.5.7. WERKEN AAN EEN NIEUW PROFIEL VOOR DE LOKALE EN PROVINCIALE TOPAMBTENAREN.

De nieuwe mogelijkheden inzake management en samenwerking tussen politiek en administratie, zoals die via het Gemeente- en Provinciedecreet in het vooruitzicht worden gesteld, impliceren grondige veranderingen voor de invulling van het topkader van de gemeenten en provincies.

In de voorliggende ontwerpen worden de functies van het topmanagement geherdefinieerd. De directeur is verantwoordelijk voor het management van de gehele organisatie en vormt de verbinding tussen het ambtelijke en het politieke niveau. De huidige functie van de ontvanger wordt herdacht. Deze wijzigingen onderstellen een nieuw profiel en competenties voor het topkader.

6.5.8. HET VORMINGSBELEID VOOR MANDATARISSEN EN AMBTENAREN VERDER UITBOUWEN

Een kwaliteitsvol bestuur is niet mogelijk zonder deskundigheid, zowel van de mandatarissen als van de ambtenaren. Hoe groter hun professionaliteit, hoe groter de garanties voor kwaliteit van het lokale beleid. Permanente vorming en bijscholing zijn een cruciale factor bij een voortdurende verbetering van het lokaal bestuur en van de dienstverlening aan de bevolking.

De Vlaamse Regering wil de inspanningen voor vorming van mandatarissen en ambtenaren onverkort verder zetten, zoveel mogelijk in samenspraak met de betrokkenen zelf. Er is nood aan de uitbouw van een sterk aanbod aan vormingsinitiatieven, waar mandatarissen en ambtenaren gemeenschappelijk aan deelnemen. Dat zal de wederzijdse verstandhouding en de samenwerking aan een kwaliteitsvol bestuur ten goede komen. Het “Vormingscentrum voor Lokale Besturen” dat actief is binnen de administratie Binnenlandse Aangelegenheden kan daarbij een grote rol spelen, zeker doordat de vertegenwoordigers van de mandatarissen en van de lokale administraties via adviescolleges rechtstreeks meewerken aan het samenstellen van het vormingsprogramma dat de Vlaamse overheid ondersteunt.

De georganiseerde vorming is gericht naar drie doelgroepen:

- de mandatarissen van gemeenten, OCMW's, provincies, intercommunales en districten;
- de leidinggevende ambtenaren;
- de lokale ambtenaren.

Zeker in het vooruitzicht van de veranderende regelgeving en de eraan gekoppelde modernisering van het politiek en ambtelijk management zal een gericht vormingsprogramma uitgebouwd worden. De Vlaamse overheid zal daartoe nog sterker samenwerken met de verenigingen van de lokale besturen.

Ook ter gelegenheid van het aantreden van de nieuwe lokale en provinciale bestuurders na de verkiezingen van oktober 2006 wens ik er samen met de VVSG en de VVP toe bij te dragen dat de verkozen mandatarissen met een goede inhoudelijke kennis hun mandaat kunnen vervullen.

6.6. ONTWIKKELEN VAN EEN BELEID GERICHT OP DE BESTUURSKRACHT VAN KLEINERE GEMEENTEN

De kleinere, minder bestuurskrachtige gemeenten kregen de vorige legislatuur veel meer middelen uit het Gemeentefonds dan vroeger het geval was. Hun aandeel groeide veel sterker dan de gemiddelde groei van het Gemeentefonds.

Nu deze financiële basisregeling doorgevoerd is, moet er in de toekomst meer aandacht gaan naar de specifieke situaties van sommige groepen gemeenten, telkens vanuit het oogpunt van de zorg voor voldoende bestuurskracht.

Instrumenten daartoe zijn:

- het stimuleren van gerichte samenwerkingsinitiatieven, vooral in kleinere gemeenten;
- meer samenwerking tussen de stad en haar omgeving;
- het ondersteunen van samenwerking en integratie van het beleid tussen gemeente en OCMW;
- het onderzoeken van de kansen en beperkingen van een samenvoeging van sommige gemeenten.

6.6.1. MEER BESTUURSKRACHT DOOR SAMENWERKING TUSSEN GEMEENTEN EN DOOR SAMENWERKING TUSSEN GEMEENTE EN OCMW

Vele gemeenten, waaronder zeker de kleinere, landelijke gemeenten, kunnen aan bestuurskracht winnen door de organisatie van efficiënte samenwerkingsverbanden. Zij kunnen ook middelen besparen als zij bepaalde dienstverlening in goede verstandhouding en met aangepaste structuren samen uitbouwen. Het decreet op de Intergemeentelijke Samenwerking biedt daartoe een kader dat wellicht nog onvoldoende wordt benut. De evaluatie van het decreet moet daarin meer duidelijkheid brengen. Op basis daarvan zal ik nagaan in welke mate verdere stimulerende maatregelen tot onderlinge samenwerking nodig zijn.

Maar ook binnen eenzelfde lokale gemeenschap kan een betere samenwerking tot meer efficiëntie leiden. De huidige regelgeving biedt nog te weinig ruimte voor die samenwerking en tot integratie van bestuurlijke elementen tussen gemeente en OCMW. De te ontwerpen decreten op de bestuurlijke organisatie van gemeenten en OCMW's moeten daartoe de mogelijkheden bevatten.

6.6.2. SCHAALGROOTTE VAN GEMEENTEN: DE FUSIES WETENSCHAPPELIJK EVALUEREN OP HUN MOGELIJKHEDEN EN BEPERKINGEN

Ik zal ook verder studiewerk laten verrichten inzake de schaalgrootte van gemeenten. Dat kan onder meer via een wetenschappelijke evaluatie over de fusies en hun effect op de lokale bestuurskracht. De fusies zijn nu ongeveer 30 jaar oud. Een grondige wetenschappelijke evaluatie, die ook tot beleidsconclusies kan leiden, heeft nooit plaats gehad, maar lijkt mij meer dan gewenst. Het ligt in de bedoeling er lering uit te trekken voor het toekomstige beleid.

In opdracht van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur heeft de Universiteit Antwerpen ook een evaluatie gemaakt van de organisatie en de werking van de districtsraden. Ook deze resultaten zijn van belang bij het ontwerpen van het Gemeentedecreet. De beslissing inzake het opzetten van districtwerking moet in ieder geval autonoom voorbehouden blijven aan de gemeenteraden zelf. Zij moeten ook de grenzen aangeven van de bevoegdheden en de middelen die zij er aan willen toekennen.

6.6.3. AANDACHT VOOR DE BESTUURSKRACHT VAN DE FACILITEITENGEMEENTEN

Verder zal mijn bijzondere aandacht ook nog gaan naar de specifieke situatie en de bestuurskracht van de gemeenten met een bijzonder taalstatuut, niet alleen in de Vlaamse Rand, maar ook langsheen de taalgrens.

De Vlaamse gemeenten met een bijzondere taalregeling zijn:

Bever (1952 inw), Drogenbos (4769 inw), Herstappe (87 inw), Kraainem (12.923 inw), Linkebeek (4797 inw), Mesen (971 inw), Ronse (23.870 inw), Sint-Genesius-Rode (17.886 inw), Spiere-Helkijn (1969 inw), Wemmel (14.308 inw), Voeren (4297 inw), Wezembeek-Oppeem (13.510 inw).

6.7. SAMENSpraak TUSSEN VLAANDEREN EN ZIJN LOKALE BESTUREN EN STROOMLIJNING VAN REGELGEVING EN PROCEDURES

Meer dan ooit komt het overheidsbeleid tot stand in samenspraak tussen de bestuursniveaus. Het Vlaamse regeerakkoord bevat daartoe sterke hefbomen: de organisatie van een structureel overleg, samenwerking in partnerschap, afstemming van beleid, afspraken over een correcte financiering, afschaffing van taaklast zonder toegevoegde waarde.

6.7.1. EEN GESPREKSRONDE MET DE VLAAMSE GEMEENTEN ORGANISEREN

In de eerste plaats wens ik, bij de start van deze regeerperiode, een rechtstreeks gesprek aan te gaan met de vertegenwoordigers van gemeenten en provincies. Ik plan daartoe een ontmoeting met de burgemeesters van alle steden en gemeenten in Vlaanderen en met de leden van de bestendige deputaties. Ik zal deze bijeenkomsten per provincie organiseren, samen met de gouverneurs. Om de noodzakelijke samenwerking op het lokaal niveau te benadrukken, zoals die ook tot uiting moet komen in de organieke wetgeving, zal ik ook de gemeentesecretarissen bij dit initiatief betrekken.

Ik plan deze ontmoetingen op korte termijn, zodat ze begin 2005 afgerond zijn. Dat geeft mij de gelegenheid om mijn beleidsnota te duiden en te bespreken, nadat zij in het Vlaams Parlement is behandeld. De visievorming en besluitvorming over de belangrijke bestuurlijke vernieuwingen die op stapel staan zijn op dat ogenblik ook opgestart. Deze gespreksronde

biedt de gelegenheid nader kennis te maken en te luisteren naar de bekommernissen bij de lokale bestuursverantwoordelijken.

6.7.2. REGELMATIG OVERLEG TUSSEN VLAANDEREN EN DE VERTEGENWOORDIGERS VAN DE LOKALE BESTUREN ORGANISEREN

Rechtstreekse ontmoetingen met alle burgemeesters en beleidsverantwoordelijken zijn vanzelfsprekend het best om de bekommernissen van het lokale bestuur te vernemen en om het beleid te bespreken. Maar ze op regelmatige basis organiseren ter gelegenheid van de verschillende te nemen maatregelen, is materieel niet mogelijk.

Het Bestuursakkoord van 25 april 2003 bevat de afspraak om per beleidsdomein het overleg te onderhouden tussen de in de materie bevoegde minister en de vertegenwoordigers van de lokale besturen en de provincies. De Vlaamse Regering besliste daarnaast reeds om onder co-voorzitterschap van de minister-president en de minister van Binnenlands Bestuur, samen met de ministers vice-presidenten van de Vlaamse Regering het overleg te organiseren met de vertegenwoordigers van de gemeenten en de provincies via hun representatieve verenigingen, VVSG en VVP. De verenigingen moeten dan zorgen voor de terugkoppeling naar elk van de individuele besturen.

6.7.3. STROOMLIJNEN VAN BELEIDSOVEREENKOMSTEN EN ANDERE ADMINISTRATIEVE PROCEDURES

Het is een terecht punt van wrevel bij de lokale besturen dat de regelgeving en de procedures die op hen van toepassing worden gesteld vanuit de verschillende sectorale beleidsmateries, al te weinig op elkaar is afgestemd en onvoldoende samenhang vertoont. Er leeft ook het gevoel van te grote lasten en verplichtingen op het gebied van rapportering en evaluatie na het bekomen van middelen ter ondersteuning van het beleid, opgezet via convenants.

Samen met de collega-ministers wens ik ter zake, overeenkomstig het regeerakkoord, een aantal initiatieven te nemen. Bij de uitvoering van het gemeentedecreet zal alleszins de problematiek van de rapporteringverplichtingen bekeken worden. Er zal onderzocht worden in welke mate de basisrapportering van het lokaal bestuur, zowel in projectieve als historische context, zo veel mogelijk kan voldoen aan de noden voor de verschillende beleidsmateries. Dit zal dan mede de basis vormen om stapsgewijs, zo veel als mogelijk, te remediëren aan het gestelde probleem.

Wat de beleidsovereenkomsten betreft, zal ik het initiatief nemen om aan de Vlaamse Regering een kaderregeling voor te stellen die rekening houdt met de beleidscyclus van de lokale overheden. Het gaat om convenants op basis waarvan de Vlaamse Regering middelen ter beschikking stelt, in ruil waarvoor de lokale besturen vooraf afgesproken resultaten realiseren. Binnen de beleidsdoelstellingen die de Vlaamse regering vooropstelt, meen ik dat de lokale besturen een grote beleidsruimte moeten hebben bij de realisatie. De duurtijd, het inhoudelijke kader van de overeenkomst, de wijze van opvolging en evaluatie, het kader voor de toekenning van de middelen kunnen wellicht binnen gemeenschappelijke klijtlijnen worden bepaald. Dat zou de rapporteringlast voor de lokale besturen aanzienlijk verminderen,

zonder de garantie te verliezen op het bewaken van de realisatie van de beoogde doelstellingen.

6.7.4. DE HOGE RAAD VOOR BINNENLANDS BESTUUR OMVORMEN TOT EEN ONAFHANKELIJKE STRATEGISCHE ADVIESRAAD

De Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur bestaat sinds eind 1999 en verstrekt adviezen aan de Vlaamse Regering en het Vlaamse Parlement over een brede waaier van materies die verband houden met het bestuur van gemeenten en provincies. De Hoge Raad heeft daarmee een vaste en waardevolle plaats verworven in het adviesstelsel.

In het kader van het project Beter Bestuurlijk Beleid zal de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur omgevormd worden tot een strategische adviesraad. Dit zal gebeuren in samenhang met de algemene toepassing van het hervormingsproces voor de gehele Vlaamse overheid.

In dat kader besliste de Vlaamse Regering reeds om bij die gelegenheid ook de samenstelling van de Raad aan te passen en het aantal vertegenwoordigers van VVSG en VVP te beperken ten opzichte van een groep van niet aan deze verenigingen verbonden deskundigen. Dat moet ertoe bijdragen de onafhankelijkheid van de adviesverstrekking te versterken en beter te onderscheiden van de eigen standpuntbepaling van de verenigingen van gemeenten en provincies. Hun belangenbehartiging moet gebeuren via andere kanalen, zoals het rechtstreeks overleg met de Vlaamse Regering en de verschillende ministers. Als de leden van de Hoge Raad in grote meerderheid aangewezen worden door de verenigingen van belangenbehartigers en bij de bespreking in de Raad het vooraf in de vereniging ingenomen standpunt hernemen, dan ontstaat een vermenging van functies die het doel van het beleidsmatig en afstandelijk advies, dat van een strategische adviesraad verwacht mag worden, niet dient.

Ik ben mij ervan bewust dat die omvorming slechts succesvol mogelijk is als tegelijkertijd ook het rechtstreeks overleg met de verenigingen uitgebouwd is.

6.8. DE ADMINISTRATIE HERORIËNTEREN NAAR MEER COACHING EN ONDERSTEUNING

6.8.1. HERORIËNTEREN VAN DE ROL VAN DE ADMINISTRATIE NAAR MEER COACHING EN BEGELEIDING

Overeenkomstig het Vlaamse regeerakkoord zal mijn administratie ook haar coachende rol verder uitbouwen. De administratie Binnenlandse Aangelegenheden heeft de voorbije jaren reeds belangrijke inspanningen geleverd inzake de heroriëntering van toezichthoudende overheid naar beleidsondersteuning, onder meer door:

- de uitbouw van een uitgebreide webstek met een overzicht van regelgeving en toepassing;
- de publicatie van brochures ter gelegenheid van nieuwe regelgeving;
- de organisatie van informatiedagen rond regelgeving en meer in het algemeen door het opzetten van een Vormingscentrum voor de Lokale Besturen, waarin vertegenwoordigers van lokale besturen zelf betrokken zijn;
- de publicatie van een jaarbeeld van de administratie met een overzicht van de uitoefening van het toezicht en kengetallen over het lokale beleid. Doordat het jaarbeeld, naast de activiteiten van de administratie zelf ook informatie ontsluit over de werking van de lokale besturen, past het reeds in die beweging van ondersteuning;
- de organisatie van de provinciale afdelingen Binnenlandse Aangelegenheden, als eerste lijn voor de contacten met de lokale besturen en die de gouverneurs ondersteunen bij de voorbereiding van het administratief toezicht.

Ik wens deze dynamiek een nieuwe impuls te geven om zo de administratie Binnenlandse Aangelegenheden, in overleg met de minister van Bestuurszaken, mettertijd uit te bouwen tot een echt studie- en kenniscentrum voor de lokale besturen dat hen gericht kan adviseren en ondersteunen rond specifieke beleidsaangelegenheden.

In dat kader passen ook initiatieven om bij voorbeeld een aantal modelreglementen ter beschikking te stellen van de lokale besturen. Zij zullen tot stand komen in overleg waaraan zowel de centrale als de provinciale afdelingen van mijn administratie deelnemen en kunnen zodoende rekening houden met de bemerkingen die via de eerstelijnscontacten op het niveau van de gouverneurs worden bekomen. Na validering door mijn ambt, zullen ze vrijblijvend ter beschikking worden gesteld aan de lokale besturen die er gebruik van wensen te maken als ondersteuning voor hun beleid.

Ook een compilatie van goede voorbeelden uit de praktijk zal door de administratie Binnenlandse Aangelegenheden worden aangeboden. Het betreft een soort van databank van “Best Practices”, die door de administratie conform de regelgeving werden bevonden en die zij als advies naar buiten zal brengen. Op basis van vrijwilligheid kunnen deze door alle lokale besturen toegepast worden.

Overeenkomstig het regeerakkoord zal, in coördinatie met de minister van Bestuurszaken, de mogelijkheid tot invoering van het gezaghebbend advies onderzocht worden.

6.8.2. GELIJKE BEHANDELING BIJ DE UITOEFENING VAN HET TOEZICHT BINNEN AFGESPROKEN KRIJTLIJNEN

In het Bestuursakkoord van 25 april 2003 (kerntakendebat) erkennen Vlaanderen, de lokale besturen en de provincies dat het toezicht een wezenlijk onderdeel is van de rechtstaat.

Burgers en raadsleden van democratisch verkozen raden verwachten terecht dat de toezichthoudende minister of de gouverneur correct reageert op eventuele klachten die zij formuleren. Dat is trouwens zo geregeld in de toezichtdecreten.

De Vlaamse Regering is politiek verantwoordelijk voor de organisatie en de uitoefening van het toezicht. Het is een belangrijke beleidslijn dat gelijke toestanden een gelijke behandeling krijgen wat de uitoefening van het toezicht betreft, ongeacht de provincie waarin het lokale bestuur gelegen is. Wanneer de gouverneur zijn toezichtbevoegdheden uitoefent, handelt hij als commissaris van de Vlaamse Regering, onder haar politieke verantwoordelijkheid en volgens een beleidslijn die de Vlaamse Regering bepaalt.

De administratie is met haar centrale en haar provinciale afdelingen derwijze georganiseerd dat deze inhoudelijke beleidsafstemming wordt gerealiseerd. Zelf overleg ik regelmatig met het college van Vlaamse gouverneurs, waaraan ook de leidende ambtenaar van mijn administratie deelneemt. De gouverneurs spelen immers een belangrijke intermediaire rol in de relatie tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen. De contacten in het college van gouverneurs zijn waardevol om het Vlaamse beleid af te stemmen. Een hoofddoelstelling van dit overleg is een grotere eenheid van het beleid in Vlaanderen tot stand te brengen. Hiermee wil de Vlaamse Regering tegemoet komen aan een belangrijke en terechte zorg van de gemeenten, organisaties van gemeenten en de OCMW's.

6.8.3. EEN KADERDECREET VOOR TOEZICHT EN CONTROLE IN DE VERSCHILLENDE BELEIDSDOMEINEN

In het Bestuursakkoord werden een aantal krijtlijnen getrokken voor een goede organisatie van het bestuurlijk toezicht. Deze afspraken werden tijdens de vorige legislatuur reeds omgezet in regelgeving via een aanpassing van de toezichtdecreten op de gemeenten, de provincies en de OCMW's.

Sinds die decreetwijzigingen is op bijna alle bestuurshandelingen van de gemeenten, OCMW's en provincies enkel het algemeen toezicht van toepassing. In de praktijk wordt het toezicht in hoofdzaak uitgeoefend op basis van klachten van raadsleden en burgers. Tijdens de behandeling van zijn klacht wordt de klager geïnformeerd. Deze bepaling draagt bij tot een open relatie tussen burger en bestuur. Toch leidt het bestaande algemeen toezicht tot wrevel bij de gemeenten. Daarom zal dit toezicht, overeenkomstig de bepalingen van het regeerakkoord, vereenvoudigd en verminderd worden.

Het Bestuursakkoord van 25 april 2003 erkent de inspanningen die gebeuren, wat het beleid Binnenlands Bestuur betreft. Maar tegelijkertijd groeit de wrevel over de nood aan versoepeling in de verschillende sectorale beleidsdomeinen (sectorregelgeving). Er is grote nood aan afstemming op de in het Bestuursakkoord afgesproken principes.

Om dit te verhelpen zal ik met mijn collega-ministers gesprekken aanknopen om te komen tot een kaderdecreet inzake toezicht en controle op bestuurshandelingen van de lokale besturen en provincies waarin alleszins het principe van enkelvoudige controle en het terugdringen van de administratieve last voor de lokale overheden wordt vooropgesteld. Dit kaderdecreet zou van toepassing moeten worden op het geheel van de regelgeving. Het moet een belangrijke stap zijn op het gebied van vereenvoudiging en uniformisering van procedures.

Er moet alleszins rekening worden gehouden met de reeds afgesproken principes in het Bestuursakkoord, met name:

- Toezicht wordt bij decreet geregeld, niet bij omzendbrief.
- Toezicht wordt enkel systematisch uitgeoefend op de hoofdlijnen van het bestuur. In principe geldt het algemeen toezicht.
- Toezicht wordt uitgeoefend binnen korte en niet verlengbare termijnen.
- Het niet nemen van een toezichtmaatregel binnen de termijn heeft de uitvoerbaarheid van de beslissing van het lokaal bestuur tot gevolg.
- Bij ontvangst van klachten gebeurt er altijd een ernstig onderzoek. Dit kan leiden tot toezichtmaatregelen. De klager wordt correct geïnformeerd.
- Besluiten van de toezichthoudende overheid zijn altijd afdoende gemotiveerd.
- Gelijke toestanden worden gelijk behandeld. De gedragslijn van de toezichthoudende overheid is consistent.
- Rechtstreekse vernietigingen zijn de uitzondering. In principe krijgt de lokale overheid de gelegenheid haar besluit opnieuw te beoordelen en desgewenst te rechtvaardigen.

Zoals het regeerakkoord trouwens uitdrukkelijk bepaalt, zal een dergelijk kaderdecreet uitgewerkt worden na voorafgaand overleg met de vertegenwoordigers van gemeenten en provincies.

6.8.4. HET CORRECT GEBRUIK VAN DE BESTUURSTAAL IN DE FACILITEITENGEMEENTEN IN DE VLAAMSE RAND BLIJVEN BEWAKEN

De Vlaamse Regering zal onverkort de correcte toepassing van de wetten op het taalgebruik in bestuurszaken in de faciliteitengemeenten in de Vlaamse rand blijven opvolgen. De faciliteiten gelden voor de Franstalige inwoners van de Vlaamse rand, maar de lokale bestuurders moeten de inbedding van hun gemeente in Vlaanderen ten volle respecteren. Bij de subsidiëring van en de contacten met verenigingen mogen de gemeenten vanzelfsprekend geen discriminatie inbouwen, gebaseerd op het onderscheid in taal.

Het uitsluitend gebruik van het Nederlands tijdens de zittingen van de gemeenteraden en aanverwante vergaderingen is vanzelfsprekend verplicht. De Vlaamse Regering zal blijven toezien op de correcte toepassing ervan. De gouverneur van de provincie Vlaams-Brabant zal tijdens de huidige legislatuur verder de zittingen van de gemeenteraden in de Vlaamse Rand blijven bijwonen en mij er onmiddellijk over rapporteren. Bij onregelmatigheden treed ik op.

Sinds het Lambermontakkoord vallen ook de faciliteitengemeenten in de Vlaamse rand onder dezelfde procedures van administratief toezicht als de overige Vlaamse gemeenten.

6.8.5. DE INSTRUMENTEN VOOR COMMUNICATIE EN INFORMATIE VERDER UITBOUWEN

Mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden heeft de voorbije jaren sterk geïnvesteerd in het uitbouwen van informatie- en communicatiekanalen ten behoeve van de lokale besturen en de provincies. Haar webstek op het internet bevat de relevante wetgeving en omzendbrieven inzake lokale besturen, naast een pakket aan beleidsrelevante informatie. Het bevat ook de adressen van gemeenten en OCMW's en de samenstelling van gemeenteraden en colleges van burgemeester en schepenen.

Ter gelegenheid van de verkiezingen van 2006 zal dit aanbod nog uitgebreid worden. Wij investeren ook in een meer doorzichtige structuur en in hulpmiddelen, zoals een trefwoordenregister, om het zoeken naar de juiste informatie te vergemakkelijken.

Tijdens deze legislatuur zal ook het tijdschrift “BinnenBand” verder tweemaandelijks verschijnen als instrument om actuele informatie mee te delen aan de gemeenten, de OCMW's, de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, de gemeentebedrijven en de provincies.

Tot slot zal mijn administratie Binnenlandse Aangelegenheden verder zorgen voor toegankelijke publicaties in brochurevorm.

6.8.6. INFORMATIE UITWISSELEN, DIENSTIG VOOR HET TOETSEN VAN HET VLAAMSE EN LOKALE BESTUURLIJK BELEID

In mei 2004 is de eerste editie van het jaarbeeld 2003 van de administratie Binnenlandse Aangelegenheden verschenen. Het bevat waardevolle informatie over de werking van de lokale en provinciale besturen. In november 2004 verschijnt ook het tweejaarlijkse rapport over de lokale financiën. Het wordt gekoppeld aan een studiedag. Het rapport bevat voor het eerst ook gegevens over de provinciefinanciën.

De informatie, zowel uit het jaarbeeld als uit het rapport over de financiën, wordt bekomen aan de hand van documenten die via het administratief toezicht bij de administratie Binnenlandse Aangelegenheden toekomen en zonder de besturen steeds opnieuw te bevragen. De gegevens zijn bijzonder belangrijk, zowel voor de Vlaamse overheid zelf als voor de lokale besturen en de provincies. De informatie stelt de Vlaamse Regering en haar administratie in staat om de lokale ontwikkelingen op bestuurlijk vlak op te volgen en om op basis daarvan ook relevante maatregelen te kunnen voorbereiden. Maar ook voor de lokale en provinciale bestuurders betekent dit een grote meerwaarde. Zij kunnen de eigen gemeente of provincie positioneren tegenover andere besturen en bekomen ook inzicht in de algemene bestuurskundige evoluties. Via het jaarbeeld van de administratie krijgen zij ook een beter inzicht in het beleid van de Vlaamse overheid ten behoeve van de lokale besturen en provincies.

Deze initiatieven worden ook de volgende jaren verder gezet. Ik wens, samen met de lokale besturen en de provincies, te onderzoeken welke informatie relevant is en op welke wijze zij kan worden uitgebreid zonder bijkomende administratieve lasten.

De administratie Binnenlandse Aangelegenheden moet meer en meer kunnen uitgroeien tot een studie- en kenniscentrum waar informatie over lokale en provinciale besturen en over de werking van de administratie wordt samengebracht, ter ondersteuning en voorbereiding van het beleid.

7. INTERFERENTIE MET ANDERE BELEIDSDOMEINEN EN BESTUURNIVEAUS

Het beleid inzake Binnenlands Bestuur is, meer dan welk beleidsveld ook, rechtstreeks gericht op de lokale besturen en de provincies. Maar deze bestuursniveaus onderhouden vanzelfsprekend ook relaties met de verschillende sectormateries waarvoor de Vlaamse overheid bevoegd is. De in die materies bevoegde ministers vaardigen, samen met hun administraties en verzelfstandigde entiteiten, regelgeving uit die ten dele vaak ook op het niveau van de lokale besturen en de provincies van toepassing wordt gesteld.

Met het kerntakendebat heeft Vlaanderen een grondige samenspraak georganiseerd met het lokaal en het provinciaal bestuursniveau om samen het best mogelijke bestuur en een bestuurlijke verhouding tot stand te brengen. Zoals bijvoorbeeld het Belfortprincipe, waarbij voorstellen van beslissingen die ministers ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering als verplicht onderdeel een berekening van de gevolgen voor de lokale overheden opnemen en dit op vlak van personeel, werkingsuitgaven en investeringen. De Vlaamse regering engageert zich om de financiële meerkosten die hieruit zouden ontstaan te compenseren.

Wat de interbestuurlijke relaties betreft moet de Vlaamse Regering in samenspraak met de verschillende ministers, bijdragen tot de realisatie van nieuwe bestuurlijke verhoudingen. De bestuurlijke omgangsvormen, zoals opgenomen in het Vlaamse regeerakkoord, zijn relevant voor de verschillende beleidsdomeinen.

Als Vlaams minister voor Binnenlands Bestuur wil ik daarvoor een coördinerende rol op mij nemen, samen met de minister-president van de Vlaamse Regering.

Marino KEULEN
Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid,
Wonen en Inburgering
